

Załącznik do uchwały Nr
Rady Gminy Koszęcin
z dnia2019 r.
w sprawie przyjęcia „Programu Wspierania Rodziny
w Gminie Koszęcin na lata 2019-2021”

Program
Wspierania Rodziny w Gminie Koszęcin
na lata 2019-2021

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	3
1. PODSTAWOWE POJĘCIA I REGULACJE PRAWNE.....	4
1.1. REGULACJE PRAWNE DOTYCZĄCE RODZINY I DZIECKA W USTAWODAWSTWIE KRAJOWYM.....	4
1.2. REGULACJE PRAWNE DOTYCZĄCE RODZINY I DZIECKA W USTAWODAWSTWIE MIĘDZYNARODOWYM.....	5
1.3. UWARUNKOWANIA PRAWNE REALIZACJI PROGRAMU	6
2. DIAGNOZA SYTUACJI RODZINY I DZIECKA W GMINIE KOSZĘCIN	7
2.1. ADRESACI PROGRAMU	8
2.2. CHARAKTERYSTYKA GMINY	8
2.2.1. DANE OGÓLNE	8
2.2.2. DEMOGRAFIA.....	8
2.2.3. INFRASTRUKTURA MIESZKANIOWA	10
2.2.4. SYTUACJA NA RYNKU PRACY	11
2.2.5. PRZESTĘCZOŚĆ ORAZ DZIAŁANIA PODEJMOWANE NA RZECZ ZAPEWNIENIA BEZPIECZEŃSTWA W GMINIE.....	13
2.3. ZASOBY WSPIERAJĄCE RODZINĘ I DZIECKO.....	13
2.3.1. JEDNOSTKI WSPARCIA Z TERENU GMINY	13
2.3.2. JEDNOSTKI WSPARCIA SPOZA GMINY.....	24
2.4. BADANIA ANKIETOWE	25
2.4.1. BADANIA ANKIETOWE PRZEPROWADZONE WŚRÓD MIESZKAŃCÓW.....	26
2.4.2. BADANIA ANKIETOWE W PLACÓWKACH OŚWIATOWYCH.....	30
2.5. ANALIZA SWOT	32
2.6. OCENA WDROŻENIA POPRZEDNIO REALIZOWANEGO PROGRAMU.....	36
3. PROJEKTOWANE DZIAŁANIA PROGRAMOWE.....	37
3.1. CEL GŁÓWNY PROGRAMU	37
3.2. CELE OPERACYJNE, DZIAŁANIA	38
4. REALIZACJA PROGRAMU	51
4.1. KOORDYNATOR, PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE I PARTNERZY.....	51
4.2. FINANSOWANIE.....	51
4.3. MONITORING, EWALUACJA, SPRAWOZDAWCZOŚĆ	51

WPROWADZENIE

Najogólniej rodzinę określa się jako podstawową komórkę społeczną, składającą się z rodziców (rodzica) i dzieci. Cechą wspólną wszystkich definicji rodziny jest to, że zapewnia ona ciągłość biologiczną społeczeństwa i przekazuje dziedzictwo kulturowe następnym pokoleniom. Podkreśla się również instytucjonalną formę małżeństwa, poprzez którą powstaje system pokrewieństwa i dziedziczenia.

Rodzina pełni szereg funkcji mających na celu zaspokajanie potrzeb swoich członków. Przede wszystkim warunkuje prawidłowy rozwój biologiczny i psychospołeczny dziecka. Jest pierwszą instytucją wychowawczą, w której przebiega proces socjalizacji dzieci, kształtowanie ich osobowości oraz przygotowanie do przyszłych ról społecznych. Rodzina oddziałuje na dziecko poprzez określony i swoisty układ stosunków społecznych, na których podłożu dziecko przyswaja sobie określone wartości i wzory osobowe.

Prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny zagraża szereg czynników, wśród których istotną rolę odgrywają zjawiska patologiczne. Ich oddziaływanie czyni daną rodzinę dysfunkcyjną, czyli taką, która nie potrafi sprostać swoim obowiązkom względem dzieci i innych członków rodziny oraz pomyślnie rozwiązywać swoich problemów i sytuacji kryzysowych. Do zjawisk patologicznych zalicza się: alkoholizm, narkomanię, przestępczość oraz przemoc w rodzinie. Są one najczęstszą przyczyną niedostosowania społecznego dzieci.

Stworzenie lokalnego systemu wspierania rodziny daje możliwość świadczenia komplementarnego wsparcia rodzinom, które stają się bezradne i marginalizowane. W systemie takim ważne jest, by prowadzone działania oprzeć na przekonaniu, że naturalnym i koniecznym środowiskiem wychowania dziecka jest rodzina. W pierwszej kolejności system ten powinien być nastawiony na pomoc w rozwiązywaniu życiowych problemów rodziny, zanim nastąpi rozkład więzi rodzinnych oraz zaistnieją okoliczności zmuszające do rozłączenia rodziny. Należy przy tym pamiętać, iż efektywna praca z rodziną musi być stała, intensywna i dotyczyć jej ważnych problemów.

Niniejszy Program Wspierania Rodziny w Gminie Koszęcin został opracowany w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Koszęcinie przy merytorycznym wsparciu Ośrodka Kształcenia Służb Publicznych i Socjalnych – Centrum AV w Częstochowie. Jest on zgodny z art. 176 pkt. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2019 poz. 1111 z późn. zm.), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny”. Program został opracowany na lata 2019-2021, a w ramach diagnozy analizie poddano dane z lat 2016-2018.

1. PODSTAWOWE POJĘCIA I REGULACJE PRAWNE

1.1. REGULACJE PRAWNE DOTYCZĄCE RODZINY I DZIECKA W USTAWODAWSTWIE KRAJOWYM

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej w art. 18 stanowi, że małżeństwo, macierzyństwo i rodzicielstwo znajdują się pod ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej.

Kodeks karny (ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny – t.j. Dz. U. 2018 poz. 1600 z późn. zm.) rozróżnia nieletniego (przed ukończeniem 17 lat) i młodocianego (który popełnia czyn zabroniony przed ukończeniem 21 lat, ale ukończył 24 lata, zanim zapadło orzeczenie w pierwszej instancji). Kodeks cywilny (ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny – t.j. Dz. U. 2019 poz. 1145) wyróżnia małoletniego (osobę przed ukończeniem 18 roku życia), natomiast kodeks pracy (ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy – t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1040 z późn. zm.) tak jak kodeks karny – młodocianego (z tym że w przypadku prawa pracy jest to osoba pomiędzy 16 a 18 rokiem życia).

Kodeks karny zakłada ściganie z urzędu przestępstw przeciwko rodzinie, do których zalicza: bigamię, znęcanie się nad członkami rodziny, rozpijanie małoletniego, uchylanie się od obowiązku alimentacyjnego, porzucenie i uprowadzenie dziecka.

Dzieci do 13 roku życia nie mają zdolności do czynności prawnych, a w ich imieniu działają rodzice lub opiekunowie prawni. Ograniczoną zdolność do czynności prawnych Kodeks cywilny przyznaje dzieciom, które ukończyły 13 lat. Pełną zdolność do czynności prawnych uzyskuje się wraz z ukończeniem 18 roku życia (jedyne odstępstwo stanowi wcześniejsze zawarcie związku małżeńskiego). Dziecko pozostaje aż do uzyskania pełnoletności, tj. ukończenia 18 lat, pod władzą rodzicielską.

Kodeks rodzinny i opiekuńczy (ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy – Dz. U. z 2017 r. poz. 682 z późn. zm.) normuje problematykę zawierania i ustawiania małżeństw, stosunków majątkowych między małżonkami, obowiązków alimentacyjnych, pochodzenia dziecka, stosunków między rodzicami i dziećmi, instytucji przysposobienia, opieki i kurateli.

Kodeks postępowania cywilnego (ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego – t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1360 z późn. zm.) chroni rodzinę w postępowaniu egzekucyjnym. Kodeks pracy służy głównie ochronie macierzyństwa i zdrowia kobiet.

1.2. REGULACJE PRAWNE DOTYCZĄCE RODZINY I DZIECKA W USTAWODAWSTWIE MIĘDZYNARODOWYM

Problematykę rodzinną podejmują ratyfikowane przez Polskę akty międzynarodowe.

Powszechna Deklaracja Praw Człowieka (uchwalona przez ONZ 10 grudnia 1948 r.) określa w art. 16 rodzinę jako naturalną i podstawową komórkę społeczeństwa i przyznaje jej prawo do ochrony ze strony społeczeństwa i państwa.

Europejska Karta Społeczna z 1961 r. (zapis w pkt. 16 pierwszej części) stwierdza, iż rodzina, jako podstawowa komórka społeczeństwa, ma prawo do odpowiedniej ochrony społecznej, prawnej i ekonomicznej dla zapewnienia jej pełnego rozwoju.

Konwencja w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet, uchwalona rezolucją nr 34/180 Zgromadzenia Ogólnego ONZ z dnia 18 grudnia 1979 r. podkreśla m.in. wpływ kobiet na wzrost dobrobytu społeczeństwa i rodziny.

Konwencja o Prawach Dziecka, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne ONZ 20 listopada 1989 r., ustanawia status dziecka oparty na założeniach, że jest ono samodzielny podmiotem, wymagającym – ze względu na swoją niedojrzałość psychiczną i fizyczną – szczególnej opieki i ochrony prawnej, posiadającym jako istota ludzka prawo do poszanowania tożsamości, godności i prywatności, a rodzina jest najlepszym środowiskiem wychowania i wymaga ze strony państwa wsparcia.

Europejska Konwencja o Przystosowaniu Dzieci (sporządzona w Strasburgu dnia 24 kwietnia 1967 r. (t.j. Dz. U. z 1999 r. Nr 99, poz. 1157) ma zastosowanie do dzieci, które w momencie przystosowania nie ukończyły 18 lat, nie zawarły związku małżeńskiego oraz nie są uznawane przez prawo za pełnoletnie.

Europejska Konwencja o Statusie Prawnym Dziecka Pozamałżeńskiego (sporządzona w Strasburgu dnia 15 października 1975 r. (t.j. Dz. U. z 1999 r. Nr 79, poz. 888), zrównuje w prawach dzieci małżeńskie i pozamałżeńskie.

Uchwalona przez Stolicę Apostolską Karta Praw Rodziny w 1980 r. podkreśla m.in. prawo do istnienia i budowy rodziny, prawo do przekazania życia i wychowania dzieci wedle własnych tradycji i wartości, prawo do mieszkania pozwalającego na godziwe życie rodzinne oraz prawo do zabezpieczenia fizycznego, społecznego, politycznego i ekonomicznego.

1.3. UWARUNKOWANIA PRAWNE REALIZACJI PROGRAMU

Program Wspierania Rodziny w Gminie Koszęcin na lata 2019-2021 będzie realizowany m.in. w oparciu o następujące akty prawne:

- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. 2019 poz. 1111 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1508. z późn. zm.),
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 2220 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 554 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 1390),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 2137),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1030 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 409),
- ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustalaniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 2092),
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1832 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 2134 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 473),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 450 z późn. zm.),
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Koszęcin na lata 2016-2025 (Załącznik do Uchwały Nr 190/XXII/2016 Rady Gminy Koszęcin z dnia 24 maja 2016 r.).

2. DIAGNOZA SYTUACJI RODZINY I DZIECKA W GMINIE KOSZĘCIN

Diagnoza sytuacji rodziny i dziecka w gminie Koszęcin została oparta na badaniu źródeł zastanych (danych pozyskanych z instytucji i organizacji działających w gminie, bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców) oraz analizie ankiet skierowanych do przedstawicieli środowiska lokalnego i pedagogów funkcjonujących w gminie placówek oświatowych.

Do analizy przedłożono 13 anonimowo wypełnionych ankiet skierowanych do mieszkańców oraz 3 ankiety wypełnione przez pedagogów z placówek oświatowych.

Wśród respondentów ankiet skierowanych do mieszkańców było 76,92% kobiet i 23,08% mężczyzn. Najliczniej reprezentowana była grupa wiekowa 36-45 lat (46,15%). Następnie 26-35 lat (23,07%) oraz 20-25lat (15,38%). Najmniej liczną grupę stanowiły, ex aequo, grupy wiekowe 46-55 lat i 56-65 lat (po 7,70%).

Pod względem czasu zamieszkiwania w gminie najliczniej reprezentowane były osoby mieszkające w gminie od urodzenia (61,54%), następnie osoby zamieszkujące gminę od 15 lat (23,08%) oraz osoby zamieszkujące gminę od 30 lat (15,38%). Biorąc pod uwagę poziom wykształcenia, najwięcej badanych posiadało wykształcenie wyższe (53,85%), mniej liczną grupę stanowiły osoby legitymujące się wykształceniem średnim (30,78%), najmniej było osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym (15,37%).

Tabela 1. Profil respondentów ankiety „Problemy rodzin i dzieci w opinii mieszkańców”

liczba ankietowanych	płeć	grupa wiekowa	czas zamieszkiwania w gminie	wykształcenie
13	kobiety (76,92%)	20-25 lat (15,38%).	od urodzenia (61,54%),	wyższe (53,85%),
	mężczyźni (23,08%)	26-35 lat (23,07%)	od 15 lat (23,08%)	średnie (30,78%),
		46-55 lat (7,70%)	od 30 lat (15,38%)	zasadnicze zawodowe (15,37%).
		56-65 lat (7,70%)		

Diagnoza uwzględnia również analizę SWOT, która została przeprowadzona w obszarach: „Rodzina, dziecko i młodzież, przemoc w rodzinie”; „Zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne” oraz „Kapitał społeczny i ludzki”, a także ocenę poprzednio realizowanego programu.

2.1. ADRESACI PROGRAMU

Adresatami Programu Wspierania Rodziny w Gminie Koszęcin na lata 2019-2021 są rodziny zamieszkujące teren gminy Koszęcin, w szczególności rodziny zagrożone wykluczeniem społecznym oraz rodziny wymagające wsparcia ze strony profesjonalnych służb społecznych.

Program kierowany jest głównie do: rodzin niepełnych, rodzin wielodzietnych, rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym, małoletnich matek, rodzin wychowujących dzieci do lat 5, rodzin zmagających się z trudnościami wychowywania dzieci w wieku dojrzewania, rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz rodzin przeżywających trudności związane ze stanem zdrowia dziecka.

2.2. CHARAKTERYSTYKA GMINY

2.2.1. DANE OGÓLNE

Gmina Koszęcin jest gminą wiejską położoną w północnej części województwa śląskiego w powiecie lublinieckim. Zajmuje powierzchnię 129 km² – co stanowi 15,7% powierzchni powiatu. Sąsiaduje z gminami: Boronów, Herby, Kalety, Kochanowice, Lubliniec, Twaróg i Woźniki. Jej obszar tworzy 15 miejscowości: Koszęcin, Brusiek, Bukowiec, Cieszowa, Irki, Lipowiec, Łazy, Nowy Dwór, Piłka, Prądy, Rusinowice, Rzyce, Sadów, Strzebiń i Wierzbie, z których osiem to sołectwa: Koszęcin, Brusiek, Cieszowa, Piłka, Rusinowice, Sadów, Strzebiń i Wierzbie.

Pod względem geograficznym gmina Koszęcin położona jest w obrębie dwóch jednostek: Wyżyny Woźnicko-Wieluńskiej oraz Niziny Śląskiej.

2.2.2. DEMOGRAFIA

Na koniec 2018 r. gmina Koszęcin liczyła 11 732 mieszkańców, w tym 5 999 kobiet, które stanowiły 51,13% ogółu ludności. Średni wiek mieszkańców gminy wynosił 40,4 lat i był nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa śląskiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski. Gęstość zaludnienia w gminie wynosiła 91 osób na km². W latach 2016-2018 z roku na rok systematycznie rosła zarówno liczba dzieci i młodzieży, jak i liczba osób starszych. Malą natomiast liczbą osób w wieku produkcyjnym. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	2 354	2 364	2 369
liczba osób w wieku produkcyjnym	6 995	6 883	6 810
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	2 407	2 480	2 553
ogółem	11 756	11 727	11 732

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Koszęcinie.

Z analizy danych dotyczących sytuacji demograficznej gminy wynika, że udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w latach 2016-2018 wzrastał i wynosił on odpowiednio: 20,47%, 21,15% i 21,76%. Sytuację demograficzną kształtują także przyrost naturalny oraz saldo migracji. Dane w tym zakresie odnoszące się do gminy Koszęcin przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 3. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
liczba urodzeń	145	117	138
liczba zgonów	123	128	139
przyrost naturalny	22	-11	-1

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Koszęcinie.

Tabela 4. Ruch migracyjny ludności gminy w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
zameldowania spoza gminy	101	109	b.d.
wymeldowania poza gminę	73	71	b.d.
saldo migracji ogółem	28	38	b.d.

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Koszęcinie.

W latach 2016-2018 wahała się liczba urodzeń w gminie Koszęcin, wzrastała natomiast liczba zgonów. Określany na podstawie przytoczonych danych przyrost naturalny był dodatni tylko w 2016 roku. Na liczbę mieszkańców w gminie wpływał również ruch migracyjny. W latach 2016-2017 migracje odbywały się głównie w ruchu wewnętrznym. Saldo migracji było stale dodatnie i wzrastało.

2.2.3. INFRASTRUKTURA MIESZKANIOWA

Według danych GUS całkowite zasoby mieszkaniowe w gminie Koszęcin w 2017 roku to 3902 mieszkania, które zajmowały łączną powierzchnię 386 808 m². Na 1000 mieszkańców gminy przypadały 332 mieszkania. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa śląskiego oraz średniej dla całej Polski. Jednak liczba mieszkań w gminie wzrosła o 1% w stosunku do roku poprzedniego. Wzrosła również średnia powierzchnia użytkowa jednego mieszkania oraz powierzchnia użytkowa mieszkania na jedną osobę. W zasobach gminy w latach 2016-2018 znajdowało się też 14 mieszkań komunalnych, brak natomiast było mieszkań socjalnych. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5. Zasoby mieszkaniowe będące w posiadaniu gminy w latach 2016-2018

zakres danych	2016 r.	2017 r.	2018 r.
liczba mieszkań	3 861	3 902	b.d.
powierzchnia użytkowa mieszkań (w m ²)	381 242	386 808	b.d.
liczba izb w mieszkaniach	18 713	18 922	b.d.
przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu	4,85	4,85	b.d.
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (w m ²)	98,7	99,1	b.d.
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę (w m ²)	32,1	32,6	b.d.

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Gospodarstwom domowym, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokrywać całości kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, wypłacane są dodatki mieszkaniowe. W gminie Koszęcin tej formy pomocy udziela Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
liczba rodzin, którym decyzją przyznano dodatek mieszkaniowy	47	44	41
liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych	449	391	390
wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych (w zł)	102 535,31	96 002,42	93 009,18

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Koszęcinie.

W roku 2016 decyzją administracyjną przyznano dodatek mieszkaniowy 47 rodzinom, w 2017 r. 44 rodzinom, a w 2018 r. 41 rodzinom. W 2017 roku w porównaniu z rokiem poprzednim zmalała liczba przyznanych dodatków oraz wysokość kwot przeznaczonych na ten cel (od 102 535,31 zł w 2016 r. do 93 009,18 zł w 2018 r.).

W analizowanym okresie decyzją administracyjną przyznano również dodatek energetyczny: 19 rodzinom w latach 2016-2017 r. oraz 17 rodzinom w 2018 r. Wysokość

kwot przeznaczonych na ten cel ulegała wahaniom (od 2 343,97 zł w 2016 r. poprzez 2 714,61 zł w 2017 r. do 2 533,73 zł w 2018 r.)

Tabela 7. Dodatki energetyczne przyznane w gminie w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
liczba rodzin, którym decyzją przyznano dodatek energetyczny	19	19	17
liczba przyznanych dodatków energetycznych	146	168	159
wartość przyznanych dodatków energetycznych (w zł)	2 343,97	2 714,61	2 533,73

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Koszęcinie.

2.2.4. SYTUACJA NA RYNKU PRACY

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Lublińcu w latach 2016-2018 liczba osób bezrobotnych w gminie spadała: 352 osoby na koniec 2016 roku, 270 osób na koniec roku następnego, 269 osób na koniec roku 2018. W analizowanym okresie wśród pozostających bez pracy mniejszość stanowili mężczyźni, których liczba wyniosła odpowiednio: 153 (w stosunku do 199 kobiet) na koniec 2016 r., 111 (w stosunku do 159 kobiet) na koniec 2017 r. i 103 (w stosunku do 166 kobiet) na koniec 2018 r. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Bezrobotni w gminie i ich udział w liczbie ludności gminy w wieku produkcyjnym w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
liczba bezrobotnych w gminie	352	270	269
udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	5,03%	3,92%	3,95%
liczba bezrobotnych kobiet w gminie	199	159	166
udział kobiet w liczbie bezrobotnych	56,53%	58,89%	61,71%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Lublińcu.

Przedstawione w kolejnej tabeli informacje odnoszą się do stopy bezrobocia, jaką odnotowano w latach 2016-2018 w powiecie lublinieckim, województwie śląskim i w kraju.

Tabela 9. Stopa bezrobocia w powiecie, województwie i w kraju w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
stopa bezrobocia w powiecie lublinieckim	8,6%	6,7%	6,1%
stopa bezrobocia w województwie śląskim	6,6%	5,1%	4,3%
stopa bezrobocia w kraju	8,3%	6,6%	5,8%

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2016-2018 powiat lubliniecki charakteryzował się wyższą w stosunku do województwa śląskiego i kraju, stopą bezrobocia. Zarówno w powiecie, województwie jak i w kraju poziom bezrobocia sukcesywnie malał w trakcie rozpatrywanego okresu. Ze względu na brak danych odnoszących się do gminy w tabeli poniżej przedstawiono dostępne dane dotyczące powiatu lublinieckiego w odniesieniu do wykształcenia, czasu pozostawania bez pracy oraz wieku osób bezrobotnych.

Tabela 10. Bezrobotni w powiecie na koniec 2018 r. według wykształcenia, czasu pozostawania bez pracy i wieku

wykształcenie	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	
wyższe	200	141	70,50%
policealne i średnie zawodowe	393	288	73,28%
średnie ogólnokształcące	198	147	74,24%
zasadnicze zawodowe	500	281	56,20%
gimnazjalne i niższe	395	173	43,80%
czas pozostawania bez pracy	ogółem	kobiet	udział kobiet (w %)
do 1 miesiąca	146	75	51,37%
1-3 miesiące	335	181	54,02%
3-6 miesięcy	258	151	58,53%
6-12 miesięcy	251	152	60,56%
12-24 miesiące	228	139	60,96%
powyżej 24 miesięcy	468	332	70,94%
wiek	ogółem	kobiet	udział kobiet (w %)
18-24 lata	232	152	65,51%
25-34 lata	513	373	72,71%
35-44 lata	379	254	67,02%
45-54 lata	302	161	53,31%
55-59 lat	184	90	48,91%
60 lat i więcej	76	0	0%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Lublińcu.

Na koniec 2018 r. wśród bezrobotnych w powiecie największe grupy pod względem wieku stanowiły osoby w wieku 25-34 lata – 513 osób, pod względem czasu pozostawania bez pracy osoby z grupy powyżej 24 miesięcy – 468, a jeśli chodzi o wykształcenie, były to osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym – 500 osób. Największy udział kobiet w ogóle bezrobotnych odnotowano wśród osób w wieku 25-34 lata (72,71%), w grupie pozostających bez pracy powyżej 24 miesięcy (70,94%), a pod względem wykształcenia w grupie osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (74,24%).

2.2.5. PRZESTĘCZOŚĆ ORAZ DZIAŁANIA PODEJMOWANE NA RZECZ ZAPEWNIENIA BEZPIECZEŃSTWA W GMINIE

Według danych Komendy Powiatowej Policji w Lublińcu, w 2018 r. na terenie gminy Koszęcin odnotowano ogółem 51 przestępstw, w tym stwierdzono 1 czyn popełniony przez osobę nieletnią. Do najczęściej popełnianych czynów karalnych należały: znęcanie się, przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajowej oraz narażenie na niebezpieczeństwo.

Funkcjonariusze Komendy Powiatowej Policji w Lublińcu przeprowadzali na terenie gminy interwencje domowe. W wyniku podejmowanych działań wprowadzane były procedury „Niebieskich Kart”. W latach 2016-2018 ich liczba ulegała wahaniom – z 14 w 2016 r. poprzez 12 w 2017 r. do 20 w 2018 r. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Dane dotyczące procedury „Niebieskie Karty” na terenie gminy w latach 2016-2018

rok	liczba złożonych do ZI procedur „Niebieskie Karty”	w tym liczba NK sporządzonych przez Policję
2016	14	8
2017	12	9
2018	20	9

Dane Komendy Powiatowej Policji w Lublińcu i Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Koszęcinie.

Według danych **I Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej do wykonywania orzeczenia w sprawach karnych i do wykonywania orzeczeń w sprawach rodzinnych i nieletnich Sądu Rejonowego w Lublińcu** na terenie gminy Koszęcin w 2018 r. było prowadzonych 8 nadzorów w sprawach nieletnich, 13 rodzin było objętych nadzorem kuratora w sprawach opiekuńczych (łącznie 49 osób) oraz 7 osób objętych było nadzorem kuratora w sprawach dotyczących przymusowego leczenia odwykowego. Natomiast dozorem kuratorskim w sprawach karnych objętych było 21 osób dorosłych.

2.3. ZASOBY WSPIERAJĄCE RODZINĘ I DZIECKO

Mieszkańcy gminy Koszęcin oprócz podmiotów działających lokalnie, mogą korzystać ze wsparcia instytucji ponadlokalnych, regionalnych i ogólnopolskich.

2.3.1. JEDNOSTKI WSPARCIA Z TERENU GMINY

Pomoc społeczną rodzinie i dziecku w gminie świadczy **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Koszęcinie**. Jednostka ta realizuje zadania wynikające m.in. z takich aktów

prawnych, jak: ustawa o pomocy społecznej, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o świadczeniach rodzinnych, ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawa o pomocy państwa w wychowaniu dzieci.

W 2018 r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Koszęcinie do realizacji swoich zadań zatrudniał 18 osób, w tym: kadra kierownicza – 1, pracownicy socjalni – 5, pracownicy wykonujący usługi opiekuńcze – 4, pozostali pracownicy – 8. W 2018 r. na jednego pracownika socjalnego przypadało 2345 mieszkańców gminy Koszęcin, równocześnie pracą socjalną objętych zostały 164 rodziny. Tym samym był spełniony wymóg określony w ustawie o pomocy społecznej, która nakłada obowiązek zatrudnienia 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej na świadczenia z pomocy społecznej w gminie w latach 2016-2018 przeznaczył środki finansowe, które przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12. Środki finansowe wydatkowane przez gminę na pomoc mieszkańcom gminy w latach 2016-2018

wielkość wydatków (w zł)	2016	2017	2018
ogółem	10 087 418	12 286 580	12 651 887
w tym na świadczenia pomocy społecznej	647 475	489 027	416 089
w tym na świadczenia rodzinne	3 291 546	3 549 405	3 872 132
na zadania własne gminy	933 673	778 479	698 175
na zadania zlecone gminie	9 153 745	11 508 101	11 953 712

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Koszęcinie.

Poniżej zamieszczono dane liczbowe dotyczące beneficjentów objętych przez GOPS wsparciem z zakresu pomocy społecznej w latach 2016-2018.

Tabela 13. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	380	415	334
liczba rodzin	231	205	158
liczba osób w rodzinach	642	555	436
udział liczby osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w ogóle ludności gminy	5,46%	3,54%	2,85%

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Koszęcinie.

Liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w gminie w latach 2016-2018 zmniejszała się z roku na rok i wyniosła w ostatnim roku analizy 436. Analogicznie

wyglądała sytuacja, jeśli chodzi o udział beneficjentów systemu w ogóle ludności gminy, w 2018 r. odsetek ten zmniejszył się do 2,85%.

Analiza struktury wiekowej mieszkańców gminy objętych przez GOPS pomocą społeczną w 2017 r. wykazała, że największą grupę stanowili mężczyźni w wieku 19-65 lat (255 osób), następnie kobiety w wieku 18-59 lat (160 osób) oraz osoby w wieku 0-17 lat (137 osób). Według prognozy w roku 2018 liczba mężczyzn w grupie wiekowej 19-65 lat objętych wsparciem miała się zmniejszyć, natomiast liczba osób w dwóch pozostałych wymienionych grupach miała utrzymać się na podobnym poziomie.

Najliczniejszą grupę wśród mieszkańców gminy korzystających ze wsparcia GOPS-u w analizowanym okresie stanowiły rodziny ubogie, często zmagające się z bezrobociem. Pochodzące z nich dzieci, z racji niedoborów materialnych w domu, korzystały ze wsparcia w formie dożywiania w szkołach. Dane dotyczące powodów przyznawania pomocy społecznej w gminie za lata 2016-2018 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 14. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2016-2018

powód przyznania pomocy	liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018
ubóstwo	180	162	103	507	446	241
bezdomność	4	2	1	6	2	1
potrzeba ochrony macierzyństwa	8	15	13	21	54	49
bezrobocie	106	104	85	302	276	237
niepełnosprawność	77	70	61	148	139	129
długotrwała lub ciężka choroba	80	60	42	220	151	104
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	69	57	43	321	269	195
w tym rodziny niepełne	23	18	13	74	57	36
w tym rodziny wielodzietne	46	39	30	247	212	159
przemoc w rodzinie	6	1	0	22	4	0
alkoholizm	28	25	19	56	45	31
trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	1	1	2	1	1	2
zdarzenie losowe	0	2	1	0	6	6

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Koszęcinie.

W latach 2016-2018 najczęstszą przyczyną przyznawania pomocy społecznej w gminie było ubóstwo. Liczba rodzin korzystających ze wsparcia GOPS-u z tego powodu zmniejszała się (do 103 rodzin w 2018 r.). Drugą przyczyną udzielania pomocy było bezrobocie. Liczba rodzin objętych wsparciem Ośrodka z tego powodu również się zmniejszała (ze 106 rodzin w 2016 r., poprzez 104 rodziny w 2017 r. do 85 rodzin w 2018 r.).

Dane dotyczące form wsparcia udzielonego mieszkańcom gminy w latach 2016-2018 przedstawia kolejna tabela.

Tabela 15. Rodzaje wsparcia udzielanego przez GOPS w Koszęcinie w latach 2016-2018

formy pomocy	liczba osób, którym przyznano decyzją administracyjną świadczenie			liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
pieniężna	221	186	142	211	161	158	576	465	436
rzeczowa	160	146	92	94	84	56	388	350	229
praca socjalna	X	X	X	261	240	184	743	721	495
poradnictwo specjalistyczne	X	X	X	0	0	0	0	0	0
schronienie	0	0	1	4	4	1	7	4	1
usługi opiekuńcze	7	5	6	7	5	6	9	6	7
specjalistyczne usługi opiekuńcze	0	0	0	0	0	0	0	0	0
odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej	7	7	7	X	X	X	X	X	X

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Koszęcinie.

W latach 2016-2018 najczęstszą formę wsparcia udzielaną mieszkańcom gminy stanowiła praca socjalna. Polegała ona m.in. na udzielaniu informacji, wskazówek i pomocy przy rozwiązywaniu trudnych spraw życiowych, świadczeniu poradnictwa oraz współpracy z innymi podmiotami pomocy społecznej. Liczba osób w rodzinach, którym udzielono tego typu wsparcia malała (743 osoby w rodzinach w 2016 r – 495 osób w rodzinach w 2018 r.).

Ważną formą wsparcia udzielonego mieszkańcom była pomoc finansowa. Tu również na przestrzeni trzech analizowanych lat odnotowano spadek liczby beneficjentów objętych tego rodzaju wsparciem – z 576 osób w rodzinach w 2016 r. do 436 osób w rodzinach w 2018 r. Istotną formą wsparcia beneficjentów była pomoc rzeczowa, która w analizowanym okresie systematycznie się zmniejszała, z 388 osób w rodzinach w 2016 r. do 229 osób w rodzinach w 2018 r. Pomoc ta była świadczona głównie w postaci pomocy żywnościowej i posiłków. Wśród form wsparcia świadczonego przez GOPS znalazły się także usługi opiekuńcze oraz udzielanie schronienia.

Istotnym narzędziem pracy socjalnej był kontrakt socjalny. W latach 2016-2018 zawarto odpowiednio 1, 4 i 2 takie kontrakty.

Z pomocy w postaci ciepłego posiłku przyznawanego w ramach rządowego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020 skorzystało w: 2016 r. – 506 dzieci; 2017 r. – 454 dzieci, 2018 r. – 362 dzieci. W 2018 roku bezpłatny posiłek przyznano

92 dzieciom – tj. 18 233 posiłki na łączną kwotę 53 424,80 zł (średni koszt posiłku: 2,90 zł). Przyznano również 233 zasiłki celowe na zakup ciepłego posiłku na łączną kwotę 17125 zł.

Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej mogą – zgodnie z postanowieniami ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej – otrzymać wsparcie od gminy w postaci asystenta rodziny. Wsparcie asystenta rodziny kierowane jest w szczególności do:

- rodzin, których dzieci przebywają obecnie w pieczy zastępczej, natomiast istnieje szansa ich powrotu do rodziny biologicznej,
- rodzin zagrożonych umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej,
- rodzin, u których występują okresowe trudności w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczej.

W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Koszęcinie w 2016 roku zatrudnionych było dwóch asystentów rodziny, którzy sprawowali pieczę nad 8 rodzinami. W 2017 roku zatrudniano jednego asystenta rodziny, z którego usług skorzystało 10 rodzin. W 2018 roku zatrudniano również jednego asystenta, który sprawował pieczę nad 9 rodzinami. W analizowanym okresie rodziny objęte pracą asystentów wyróżniały się przede wszystkim problemami natury wychowawczej oraz trudnościami w gospodarowaniu środkami pieniężnymi. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 16. Asystenci rodziny w gminie w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
liczba asystentów rodziny	2	1	1
liczba rodzin objętych wsparciem	8	10	9
liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem	b.d.	b.d.	b.d.
koszty ponoszone w związku z zatrudnieniem asystentów rodziny (w zł)	14 019,54	8 719,00	14 472,67

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Koszęcinie.

W związku z wejściem w życie z dniem 1 stycznia 2017 r. ustawy o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” do kręgu odbiorców usług asystenta rodziny doszły także kobiety w ciąży, ich rodziny oraz rodziny z dzieckiem posiadającym zaświadczenie o zdiagnozowanym ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniu albo nieuleczalnej chorobie zagrażającej jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Pomoc tym osobom i rodzinom polega m.in. na koordynowaniu poradnictwa i wsparcia możliwego do uzyskania ze strony różnych instytucji.

Z tytułu urodzenia się dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały

w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu, przyznaje się na to dziecko **jednorazowe świadczenie w wysokości 4000 zł**. Świadczenie przysługuje matce lub ojcu dziecka, opiekunowi prawnemu albo opiekunowi faktycznemu dziecka bez względu na dochód. W roku 2018 takie świadczenie wypłacono 2 osobom.

W ramach szeroko rozumianej pomocy społecznej **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej** przyznawał mieszkańcom gminy świadczenia rodzinne. Poniższe tabele prezentują informacje o wartości, rodzajach i liczbie świadczeń rodzinnych przyznanych w gminie w latach 2016-2018.

Tabela 17. Wartość świadczeń rodzinnych przyznanych w gminie w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
wartość przyznanych świadczeń rodzinnych (w zł)	3 049 138	3 354 853,92	3 670 272,53
liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie rodzinne	648	708	677

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Koszęcinie.

Tabela 18. Rodzaj świadczeń rodzinnych przyznanych w gminie w latach 2016-2018

rodzaj świadczenia	liczba przyznanych świadczeń		
	2016	2017	2018
zasiłek rodzinny	8 269	9 140	9 318
dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka	70	65	82
dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	303	421	426
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka	349	424	328
dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	515	498	482
dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	491	923	1 009
dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	953	1 042	968
dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	1 166	1 195	1 156
zasiłek pielęgnacyjny	3 529	3 758	4 039
świadczenie pielęgnacyjne	462	509	668
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	136	110	108

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Koszęcinie.

W latach 2016-2018 wartość wydatków przeznaczonych na realizację świadczeń rodzinnych wzrastała z każdym rokiem (3 049 138 zł w 2016 r., 3 354 853,92 zł w 2017 r., 3 670 272,53 zł w 2018 r.). Najczęstszą formą wsparcia w tym zakresie był zasiłek rodzinny, który służy częściowemu pokryciu wydatków na utrzymanie dziecka. Liczba przyznanych

tego typu świadczeń z każdym rokiem wzrastała, najwyższy poziom osiągając w 2018 r. – 9 318 świadczeń. Istotne formy wsparcia stanowiły również zasiłki pielęgnacyjne oraz dodatki do zasiłku rodzinnego z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej, z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania, z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego, z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego oraz z tytułu samotnego wychowywania dziecka, a także świadczenia pielęgnacyjne.

Istotną formą wsparcia udzielaną mieszkańcom gminy przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej były także świadczenia alimentacyjne. Ta pomoc finansowa świadczona jest zgodnie z ustawą o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

Tabela 19. Świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie	25	20	30
liczba przyznanych świadczeń	355	406	470
Wielkość wydatków na świadczenia (zł)	141 663	158 700	172 564

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Koszęcinie.

Wartość wydatków na realizację świadczeń alimentacyjnych, które w latach 2016-2018 GOPS wypłacał mieszkańcom gminy, zwiększała się z roku na rok, z 141 663 zł w 2016 r. do 172 564 w 2018 r. Wzrastała również liczba przyznanych świadczeń.

Na podstawie ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 2134 z późn. zm.) wypłacane są również świadczenia wychowawcze. Ich celem jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Od 1.04.2016 r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Koszęcinie realizował Program Rodzina 500+. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 20. Świadczenie wychowawcze – Program Rodzina 500+ przyznane w gminie w 2018 r.

zakres danych	2018
liczba świadczeń wychowawczych należnych (w sumie w 2018 r.)	15 328
^{w tym} na pierwsze dziecko (w sumie w 2018 r.)	5 873
liczba świadczeń wychowawczych należnych (w grudniu 2018 r.)	1 232
^{w tym} na pierwsze dziecko (w grudniu w 2018 r.)	411
liczba rodzin mających ustalone prawo do świadczenia (w grudniu 2018 r.)	792
wartość (w zł) wypłaconych świadczeń wychowawczych (w sumie) w 2018 r.	7 641 376,71

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Koszęcinie.

W ramach Programu Rodzina 500+ GOPS wypłacił mieszkańcom gminy w 2018 r. w sumie 15 328 świadczenia wychowawcze na łączną kwotę 7 641 376,71 zł.

Świadczenie przysługiwało matce, ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka albo opiekunowi prawnemu dziecka do ukończenia przez dziecko 18 roku życia. Wysokość świadczenia wynosiła 500 zł miesięcznie na drugie i kolejne dziecko. Świadczenie wychowawcze przysługiwało na pierwsze dziecko, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekraczał kwoty 800 zł. Jeżeli członkiem rodziny było dziecko niepełnosprawne, świadczenie wychowawcze na pierwsze dziecko przysługiwało, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekraczał kwoty 1 200 zł. Od 1 lipca 2019 r. świadczenie w tej wysokości przysługuje także na pierwsze dziecko w rodzinie bez względu na osiągnięte dochody.

W latach 2016-2018 r. wydano w gminie w sumie 458 **Kart Dużej Rodziny**. W okresie trzech analizowanych lat objęto tego rodzaju wsparciem łącznie 155 rodzin. Prawo do posiadania Karty Dużej Rodziny (ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny – Dz. U. z 2019 r. poz. 1390 z późn. zm.), przysługuje członkowi rodziny wielodzietnej, w której rodzice (rodzic lub małżonek rodzica) mają na utrzymaniu co najmniej troje dzieci:

1. w wieku do 18 roku życia,
2. w wieku do 25 roku życia w przypadku, gdy dziecko się uczy,
3. bez ograniczeń wiekowych – w przypadku dzieci legitymujących się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności.

Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 21. Karta Dużej Rodziny w gminie Koszęcin w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
liczba wydanych kart	133	119	206
liczba rodzin objętych wsparciem	79	29	47
liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem	b.d.	75	129

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Koszęcinie.

W roku 2018 r. Ośrodek Pomocy w Koszęcinie wypłacał po raz pierwszy świadczenie „Dobry start”, ustanowione Rozporządzeniem Rady Ministrów w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” z dnia 30 maja 2018 r. (t.j. Dz. U. 2018. poz. 1061). Świadczenie w wysokości 300 złotych, bez względu na dochody, otrzymują jednorazowo rodziny na każde dziecko uczące się w szkole. W gminie Koszęcin świadczenie to trafiło do 978 wnioskodawców, objęło łącznie 1466 dzieci. Ogólna wartość wypłaconych do 26.10.2018 r. świadczeń wyniosła 433.800 zł.

Pomoc osobom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie świadczy **Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**. W ramach podejmowanych działań GKRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu z 12 osobami w 2016 r. z 11 osobami w 2017 r., natomiast w 2018 r. z 8 osobami. W rozpatrywanym okresie GKRPA nie występowała do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego. Dane w tym zakresie przedstawia tabela poniżej.

Tabela 22. Działalność GKRPA w latach 2016-2018 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie

zakres danych	2016	2017	2018
liczba osób, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu	12	11	8
liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	0	0	0

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Koszęcinie.

Istotną rolę w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie w gminie pełni **Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie**. Celem jego działania jest koordynowanie systemu przeciwdziałania przemocy domowej na najniższym szczeblu samorządu terytorialnego – w obszarze gminy.

Przedstawiciele Zespołu Interdyscyplinarnego wszczęli w 2018 r. 20 procedur „Niebieskich Kart” (9 sporządzonych przez Policję i 9 sporządzonych przez pracowników GOPS-u) wśród rodzin z gminy Koszęcin. W związku z podjętymi działaniami członków grupy roboczej i przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego – „Niebieską Kartę” zamknięto w 11 rodzinach. Zespół Interdyscyplinarny złożył także 1 wniosek do Sądu Rejonowego w Lublińcu, 1 sprawę wyrokiem sądu umorzono. Szczegółowe dane na temat działalności Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2016-2018 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 23. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2016-2018

zakres danych	2016 r.	2017 r.	2018 r.
liczba członków Zespołu Interdyscyplinarnego	b.d.	b.d.	b.d.
liczba spotkań ZI w ciągu roku	2	4	4
liczba grup roboczych	63	45	62
liczba złożonych do ZI „Niebieskich Kart”	14	12	20
w tym sporządzone przez Policję	8	9	9
w tym sporządzonych przez pracowników GOPS-u	6	1	9
liczba zamkniętych „Niebieskich Kart”	19	12	11

liczba spraw toczących się w ZI z lat wcześniejszych	11	6	7
liczba spraw sądowych	0	0	1
w tym umorzonych	0	0	1

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Koszęcinie.

Osobom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie pomoc świadczy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Wsparcia z powodu alkoholizmu udzielono 28 rodzinom (56 osobom w rodzinach) w 2016 r., 25 rodzinom (45 osobom w rodzinach) w 2017 r. i 19 rodzinom (31 osobom w rodzinach) w 2018 r. Przemoc w rodzinie była przyczyną przyznania wsparcia 6 rodzinom (22 osobom w rodzinach) w 2016 r. i 1 rodzinie (4 osobom w rodzinach) w 2017 r. W analizowanym okresie pomocy z powodu narkomanii udzielono 1 rodzinie w 2017 r. (1 osobie w rodzinie).

Istotną funkcję w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w gminie pełni również działający przy Gminnym Ośrodku Pomocy w Koszęcinie Punkt Pomocy Rodzinie. W 2018 roku w Punkcie Pomocy Rodzinie odbyło się 89 konsultacji; w tym 17 prawnych, 27 psychologicznych i 45 terapeutycznych. Dzięki porozumieniu z parafią św. Józefa w Sadowie konsultacje terapeutyczne uzależnień odbywają się także w pomieszczeniach budynku parafialnego.

PODMIOTY WSPIERAJĄCE RODZINY I DZIECI Z GMINY

Poniższa tabela przedstawia pełną listę podmiotów wspierających rodziny i dzieci z gminy działających na jej terenie.

Tabela 24. Podmioty wspierające rodziny i dzieci z gminy działające na jej terenie

lp.	nazwa podmiotu	adres
1.	Urząd Gminy	ul. Powstańców Śl. 10, 42-286 Koszęcin
2.	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	ul. Powstańców Śl. 10, 42-286 Koszęcin
3.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	ul. Sobieskiego 11, 42-286 Koszęcin
4.	Zespół Interdyscyplinarny	ul. Sobieskiego 11, 42-286 Koszęcin
5.	Punkt Pomocy Rodzinie	ul. Sobieskiego 11, 42-286 Koszęcin
6.	Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II	ul. Sobieskiego 7, 42-286 Koszęcin
7.	Szkoła Podstawowa „Naukowa Wyspa”	ul. Leśna 2, 42-286 Koszęcin
8.	Niepubliczna Szkoła Muzyczna I St. im. prof. Adolfa Dygacza w Koszęcinie	ul. Dąbrówki 75 i 75a, 42-352 Koszęcin
9.	Szkoła Podstawowa im. 74 Górnśląskiego Pułku Piechoty w Sadowie	ul. Powstańców Śl. 72, 42-700 Sadowie
10.	Szkoła Podstawowa im. Juliusza Ligonia w Strzebinie	ul. Lompy 9, 42-288 Strzebin
11.	Szkoła Podstawowa w Rusinowicach	ul. 1 Maja 29, 42-700 Rusinowice

12.	Muzyczne Przedszkole nr 1 im. Świętej Tereski Od Dzieciątka Jezus w Koszęcinie	ul. Dąbrówki 75 i 75a, 42-286 Koszęcin
13.	Niepubliczne Przedszkole „Słoneczko”	ul. Wojska Polskiego 7, 42-288 Strzebiń
14.	Niepubliczne Przedszkole Integracyjne Ekoludek	ul. Polna 2a, 42-700 Rusinowice
15.	Przedszkole „Pod Dębem” w Koszęcinie	ul. Szkolna 4, 42-286 Koszęcin
16.	Przedszkole im. Kubusia Puchatka w Sadowie	ul. Spółdzielcza 1, 42-700 Sadów
17.	Przedszkole u Cioci Mariolki Mariola Bodora	ul. Leśna 2, 42-286 Koszęcin
18.	Przedszkole w Rusinowicach	ul. Kolejowa 9, 42-700 Rusinowice
19.	Przedszkole w Strzebinu	ul. 1 Maja 29, 42-288 Strzebiń
20.	Punkt Przedszkolny „Leśne Ludki”	ul. Powstańców Śl. 34, 42-288 Strzebiń
21.	Dom Kultury im. Walentego Roździeńskiego w Koszęcinie	ul. Sobieskiego 11a, 42-286 Koszęcin
22.	Dom Kultury w Strzebinu	ul. Kolejowa 9, 42-288 Strzebiń
23.	Gminna Biblioteka Publiczna w Koszęcinie wraz z filią w Rusinowicach	ul. Sobieskiego 11a, 42-286 Koszęcin
24.	Chór Lutnia	ul. Sobieskiego 11a, 42-286 Koszęcin
25.	Zespół Pieśni i Tańca Śląsk im. Stanisława Hadyny	ul. Zamkowa 3, 42-286 Koszęcin
26.	Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji w Koszęcinie	ul. Sportowa 1, 42-286 Koszęcin
27.	Ludowy Klub Sportowy “Śląsk”	ul. Sportowa 1, 42-286 Koszęcin
28.	Ognisko Towarzystwa Krzewienia Kultury Fizycznej “Absolwent”	ul. Sobieskiego 7, 42-286 Koszęcin
29.	Ludowy Klub Sportowy Wierzbie	ul. Szkolna 31, 42-700 Wierzbie
30.	Stowarzyszenie Ludowy Klub Sportowy „Śląsk”	ul. Sportowa 1, 42-286 Koszęcin
31.	Uczniowski Klub Sportowy “Przyszłość”	ul. Sobieskiego 7, 42-286 Koszęcin

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Koszęcinie.

W 2018 r. w gminie Koszęcin funkcjonowało 5 parafii Kościoła rzymskokatolickiego. Dane na ich temat zawiera poniższa tabela.

Tabela 25. Parafie Kościoła rzymskokatolickiego w gminie w 2018 roku

lp.	Nazwa	Adres
1.	Parafia Najświętszego Serca Pana Jezusa	ul. Powstańców Śl. 15, 42-286 Koszęcin
2.	Parafia Świętej Trójcy	ul. Świętej Trójcy 3, 42-286 Koszęcin
3.	Parafia Świętego Krzyża	ul. Lubliniecka 47, 42-288 Strzebiń
4.	Parafia Znalezienia Krzyża Świętego i Świętej Katarzyny	ul. Lompy 16, 42-700 Sadów
5.	Parafia św. Józefa	ul. Powstańców Śl. 95, 42-700 Sadów

Dane Urzędu Gminy w Koszęcinie.

Parafie rzymskokatolickie w gminie Koszęcin należą do diecezji gliwickiej metropolii katowickiej. Terytorium obecnej diecezji gliwickiej składa się w 60,6% z terytorium dawnej diecezji opolskiej i w 39,4% z dawnej diecezji katowickiej. Diecezja podzielona jest na 18 dekanatów i liczy 156 parafii. W gliwickiej Kurii Biskupiej działa Wydział Duszpasterstwa

Rodzin, którego dyrektorem jest ks. dr Krystian Piechaczek. Wydział prowadzi poradnię rodzinne, z których jedna znajduje się na terenie parafii Trójcy Świętej w Koszęcinie.

2.3.2. JEDNOSTKI WSPARCIA SPOZA GMINY

Mieszkańców gminy Koszęcin obejmują zasięgiem swego działania jednostki powiatowe. Poniższa tabela przedstawia dane o działalności PCPR-u w Lublińcu w odniesieniu do ludności gminy w zakresie pieczy zastępczej.

Tabela 26. Działalność PCPR-u w odniesieniu do ludności gminy w zakresie pieczy zastępczej w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
liczba dzieci z gminy przebywających w rodzinach zastępczych	2	2	2
liczba dzieci z gminy przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	4	3	2
liczba rodzin zastępczych, które objęły opieką dzieci z gminy	2	2	2

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Lublińcu.

Z danych przedstawionych przez PCPR w Lublińcu wynika, że w rozpatrywanym okresie w rodzinach zastępczych przebywało każdego roku 2 dzieci z gminy Koszęcin. W latach 2016-2018 dwie rodziny zastępcze obejmowały opieką dzieci z terenu gminy. Jeśli chodzi o placówki opiekuńczo-wychowawcze, to w analizowanym okresie przebywało w nich odpowiednio: 4, 3 i 2 dzieci z gminy.

Mieszkańcy gminy Koszęcin korzystali także ze wsparcia Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Tarnowskich Górach, wydającego orzeczenia o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności. Dane w tym zakresie zawiera poniższa tabela.

Tabela 27. Orzeczenia o niepełnosprawności wydane mieszkańcom gminy w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
liczba orzeczeń o niepełnosprawności wydanych dzieciom z gminy (do 16 roku życia)	32	32	39
liczba orzeczeń o stopniu niepełnosprawności wydanych dorosłym mieszkańcom gminy (powyżej 16 roku życia)	73	93	101
w tym o znacznym stopniu niepełnosprawności	35	50	46
w tym o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności	30	30	48
w tym o lekkim stopniu niepełnosprawności	8	13	7

Dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Tarnowskich Górach.

Z przedstawionych danych wynika, iż w analizowanym okresie wzrastała zarówno liczba orzeczeń o niepełnosprawności wydanych dzieciom jak i osobom dorosłym. Dane w zakresie pomocy udzielanej z powodu niepełnosprawności przedstawia kolejna tabela.

Tabela 28. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
liczba rodzin	77	70	61
liczba osób łącznie w rodzinach	148	139	129

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Koszęcinie.

Pomoc dzieciom i młodzieży z terenu gminy oraz ich rodzicom świadczy także Publiczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Lublińcu. W roku szkolnym 2017/2018 zakres udzielonego wsparcia obejmował m.in.:

- wydawanie orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego, nauczania indywidualnego oraz opinii o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka,
- przeprowadzanie diagnoz i badań pedagogicznych, psychologicznych, logopedycznych, rehabilitacyjnych dzieci i młodzieży,
- obejmowanie wczesnym wspomaganie rozwoju dziecka,
- opiekę nad dziećmi umieszczonymi w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego,
- zajęcia w ramach terapii grupowej dla dzieci z zaburzeniami ze spektrum autyzmu
- udział rodziców w/w dzieci w grupie wsparcia.

Poniższa tabela przedstawia wykaz podmiotów wspierających rodziny i dzieci z gminy Koszęcin usytuowanych poza gminą.

Tabela 29. Podmioty wspierające rodziny i dzieci z gminy Koszęcin usytuowane poza gminą

Lp.	nazwa podmiotu	adres podmiotu
1.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	ul. Sobieskiego 9, 42-700 Lubliniec
2.	Publiczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	ul. Sobieskiego 9, 42-700 Lubliniec
3.	Komenda Powiatowa Policji	ul. Oświęcimska 6, 42-700 Lubliniec
4.	Powiatowy Urząd Pracy	ul. Sobieskiego 9, 42-700 Lubliniec
5.	Powiatowy Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności	ul. Sienkiewicza 16, 42-600 Tarnowskie Góry
6.	Sąd Rejonowy	ul. Sobieskiego 8, 42-700 Lubliniec
8.	Caritas Diecezji Gliwickiej	ul. Księcia Ziemowita 2, 44-100 Gliwice
9.	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej	ul. Modelarska 10, 40-142 Katowice

Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Koszęcinie.

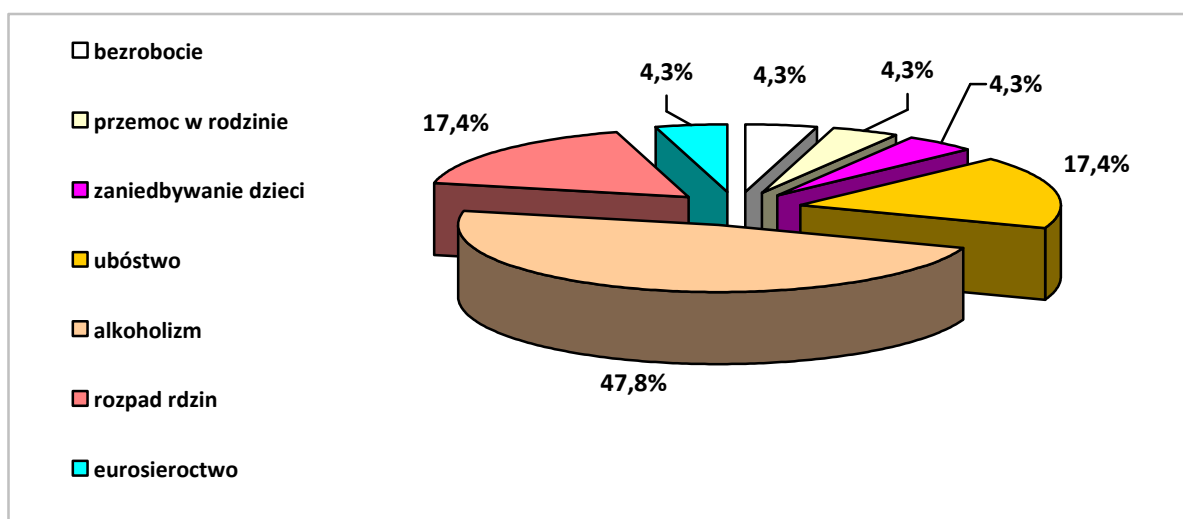
2.4. BADANIA ANKIETOWE

Analiza sytuacji rodziny i dziecka w środowisku lokalnym została pogłębiona z pomocą badań ankietowych przeprowadzonych wśród mieszkańców i w placówkach oświatowych funkcjonujących na terenie gminy.

2.4.1. BADANIA ANKIETOWE PRZEPROWADZONE WŚRÓD MIESZKAŃCÓW

Do analizy przedłożono w sumie 13 wypełnionych anonimowo ankiet, w których badani odnieśli się do wybranych zagadnień dotyczących sytuacji społecznej w gminie. Respondentów poproszono o wskazanie problemów, które najbardziej uwidaczniają się w gminie i rzutują na prawidłowe funkcjonowanie rodzin. Respondenci najczęściej wymieniali alkoholizm (47,8%), ubóstwo i rozpad rodzin (po 17,4%) oraz eurosieroctwo, bezrobocie, zaniedbywanie dzieci i przemoc w rodzinie (po 4,3%). Szczegółowy rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

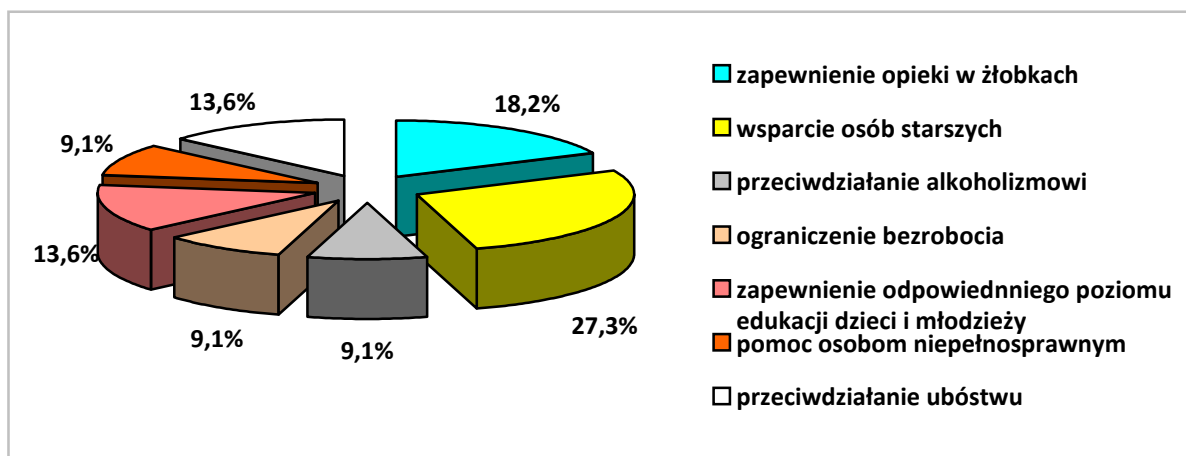
Wykres 1. Jakie problemy, niekorzystne zjawiska najbardziej uwidaczniają się w gminie i rzutują na prawidłowe funkcjonowanie rodzin?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W następnym pytaniu poproszono badanych o wskazanie obszarów, w jakich należałoby podjąć lub zintensyfikować działania, aby poprawić jakość życia rodzin. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje kolejny wykres.

Wykres 2. W jakich obszarach należałoby podjąć lub zintensyfikować działania, by poprawić jakość życia i kondycję rodzin zamieszkujących teren gminy?

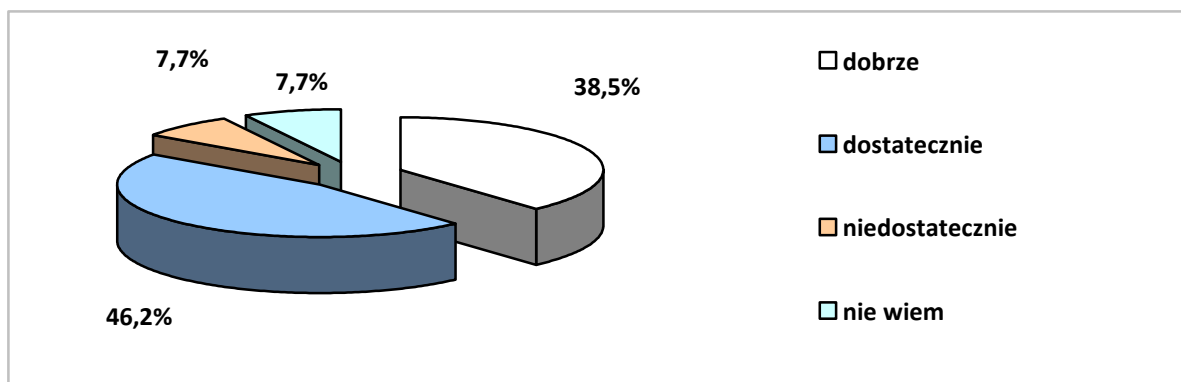
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W opinii ankietowanych oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom w gminie jest najmniej zadowolająca przede wszystkim w takich obszarach, jak: wsparcie osób starszych (27,3%) i zapewnienie opieki w żłobkach (18,2%), a także przeciwdziałanie ubóstwu i zapewnienie odpowiedniego poziomu edukacji dzieci i młodzieży (po 13,6%), oraz przeciwdziałanie alkoholizmowi, ograniczenie bezrobocia i pomoc osobom niepełnosprawnym (po 9,1%).

Dane pozyskane z badania ankietowego pozwoliły także poznać opinie mieszkańców gminy na temat oceny oferty w zakresie edukacji oraz zaspokajania potrzeb w zakresie opieki przedszkolnej i opieki w żłobkach. Oferta opieki nad dziećmi do lat 3, jak można było przypuszczać analizując odpowiedzi na wcześniej zadane pytanie, została oceniona negatywnie. Według 92,3% ankietowanych potrzeby mieszkańców w tym zakresie nie są zaspokajane. Pozytywnie oceniono natomiast ofertę opieki przedszkolnej w gminie. Ponad połowa badanych stwierdziła, że potrzeby mieszkańców w tym obszarze są zaspokajane.

Większość ankietowanych (46,2%) dostatecznie oceniła ofertę edukacyjną szkół w gminie, a kolejne 38,5% respondentów oceniło ją dobrze. Zdania w tej sprawie nie miało 7,7% pytanym i tyle samo ankietowanych ofertę edukacyjną szkół w gminie oceniło niedostatecznie. Rozkład uzyskanych odpowiedzi w zakresie oferty edukacyjnej prezentuje poniższy wykres.

Wykres 3. Jak Pani / Pan ocenia ofertę w zakresie edukacji w gminie, biorąc pod uwagę jej poziom, jakość, zaspokojenie oczekiwań i potrzeb?

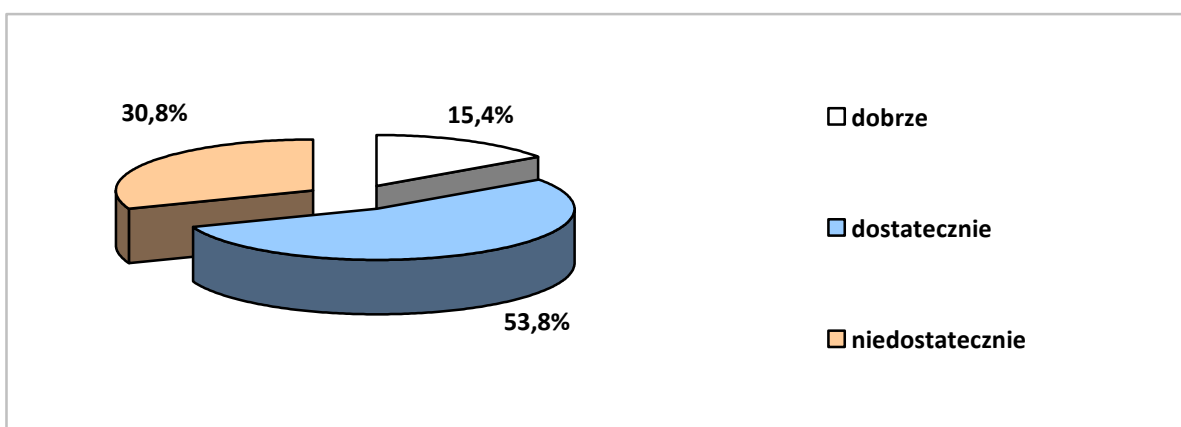

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Badanie ankietowe uwzględniało również ocenę oferty kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej oraz oferty w zakresie ochrony zdrowia w gminie. Na pytanie dotyczące atrakcyjności i jakości oferty kulturalnej w gminie 38,5% respondentów odpowiedziało, że jest ona dobra, i tyle samo badanych przyznało, że jest dostateczna. 23% ankietowanych stwierdziło, że jest ona niedostateczna. Większość respondentów (46,1%) uznała ofertę gminy w zakresie sportu i rekreacji za dostateczną, a kolejne 38,5% badanych określiło ją jako dobrą. Jednocześnie 15,4% ankietowanych stwierdziło, że jest ona niedostateczna.

Oferta ochrony zdrowia w gminie została oceniona pozytywnie. Zdaniem 53,8% respondentów jest dostateczna, a według 15,4% badanych jest ona dobra. Jednocześnie 30,8% ankietowanych stwierdziło, że jest ona niedostateczna. Uzyskane wyniki ankiety odnoszące się do ochrony zdrowia prezentuje poniższy wykres.

Wykres 4. Jak Pani / Pan ocenia funkcjonalność i jakość oferty w zakresie ochrony zdrowia w gminie?

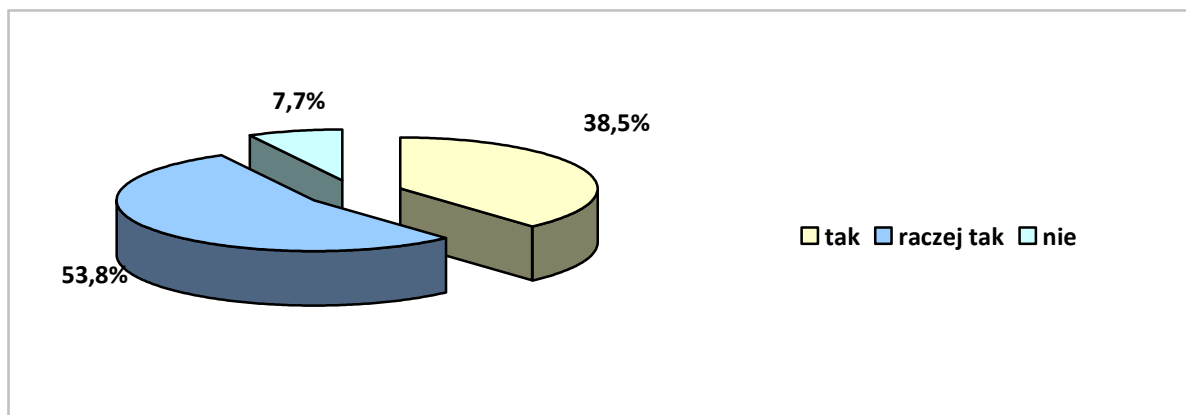

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W badaniu poruszono także kwestię poczucia bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania. Prawie wszyscy ankietowani stwierdzili, że w miejscu zamieszkania czują się

bezpiecznie lub raczej bezpiecznie. Tylko 7,7% badanych odpowiedziało, że w miejscu zamieszkania nie czują się bezpiecznie. Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

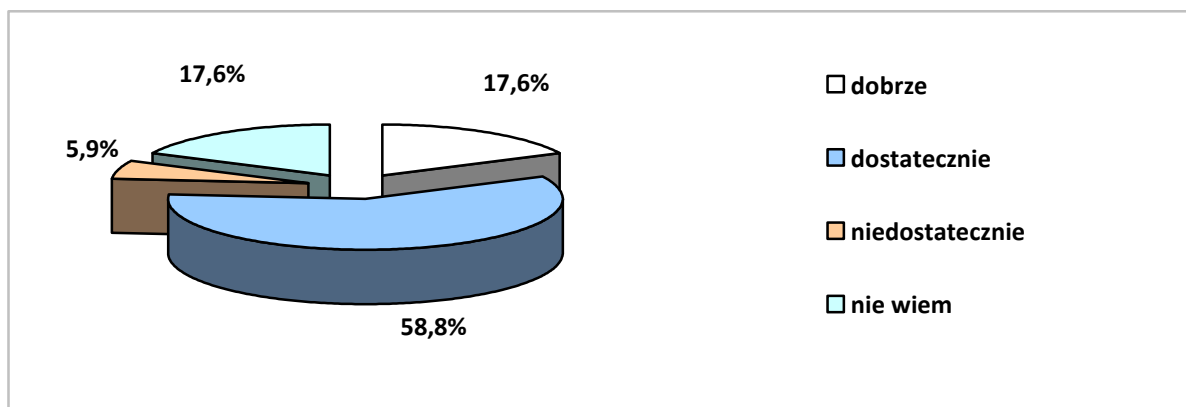
Wykres 5. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W sondażu poruszono także kwestię oceny realizowanych w gminie działań w zakresie przeciwdziałania ubóstwu oraz działań, jakie należałoby podjąć w celu przeciwdziałania temu zjawisku i poprawy sytuacji osób i rodzin nim dotkniętych. Poniższy wykres ilustruje rozkład odpowiedzi na pytanie o ocenę realizowanych w gminie działań w zakresie przeciwdziałania ubóstwu.

Wykres 6. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania ubóstwu?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Zdaniem 58,8% badanych realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania ubóstwu są dostateczne, a kolejne 17,6% ankietowanych określiło je jako dobre. Tylko 5,9% pytanym stwierdziło, że są one niedostateczne. 17,6% respondentów miało trudności z udzieleniem odpowiedzi na to pytanie.

Podczas badań ankietowych respondenci identyfikowali także instytucje i organizacje działające w gminie bądź obejmujące zasięgiem działania jej mieszkańców, które mogą

w największym stopniu przyczynić się do złagodzenia bądź rozwiązania lokalnych problemów społecznych, w tym problemów rodzin i dzieci. W pierwszej kolejności zaliczono do nich: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy, placówki oświatowe, parafie oraz Caritas.

2.4.2. BADANIA ANKIETOWE W PLACÓWKACH OŚWIATOWYCH

Analizie sytuacji dziecka i rodziny w gminie posłużyły również badania ankietowe przeprowadzone w funkcjonujących na jej terenie placówkach oświatowych. Pomogły one zdiagnozować środowisko szkolne i rodzinne uczniów m.in. pod kątem występowania negatywnych zachowań i zjawisk o charakterze patologicznym, nadto pozwoliły uzyskać informacje na temat prowadzonych w szkołach działań opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych.

Do analizy sytuacji dziecka i rodziny w gminie przedłożono w sumie 3 ankiety przekazane z następujących placówek oświatowych:

- Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Koszęcinie (liczba uczniów: 458, liczba nauczycieli: 49),
- Szkoła Podstawowa im. Juliusza Ligonia w Strzebiniu (liczba uczniów: 318, liczba nauczycieli: 36),
- Szkoła Podstawowa im. 74 Górnosląskiego Pułku Piechoty w Sadowie (liczba uczniów: 131, liczba nauczycieli: 21).

Problemy dosięgające uczniów i ich rodziny

Problemy, które w najpoważniejszym stopniu dosięgają uczniów i ich rodziny identyfikowano, wypełniając zamknięte katalogi zachowań negatywnych i zjawisk patologicznych oraz dysfunkcji i patologii, obejmujące 12 (w odniesieniu do środowiska szkolnego) i 6 (w odniesieniu do otoczenia rodzinnego) zmiennych. Uczestnicy badania stwierdzali ich obecność, podając jednocześnie liczbę ujawnionych przypadków.

Do najczęściej występujących wśród uczniów stwierdzonych zachowań negatywnych należały: agresja i przemoc w grupie rówieśniczej (30), przypadki wymagające nadzoru kuratora sądowego (5) oraz dyskryminacja w grupie rówieśniczej (4). a także w mniejszym stopniu autoagresja, niszczenie mienia szkolnego oraz ucieczki z domu. Wskazano także na palenie papierosów i kradzieże na terenie szkoły (1). Przedstawiciele trzech badanych placówek stwierdzili, że w ostatnich trzech latach nie nastąpił wzrost negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych.

Jeśli chodzi o zjawiska patologiczne w otoczeniu rodzinnym uczniów, uczestnicy badania potwierdzili przypadki bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zaniedbania, uzależnień, a także przemocy w rodzinie. Szczegółowe informacje na temat zdiagnozowanych w domu rodzinnym uczniów problemów zawiera poniższa tabela.

Tabela 30. Występowanie dysfunkcji i patologii w rodzinach uczniów

rodzaj zjawiska	liczba ujawnionych przypadków
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	2
zaniedbanie	1
uzależnienia (alkoholizm, narkomania)	1
przemoc w rodzinie	3
wykorzystywanie seksualne dzieci	0
przestępczość	0

Dane z badania ankietowego przeprowadzonego w placówkach oświatowych gminy.

Przedstawiciele tylko jednej badanej placówki uznali, że w ostatnich trzech latach nie zwiększyła się liczba przypadków dysfunkcji i patologii w rodzinach uczniów.

Działania profilaktyczne adresowane do uczniów podejmowane na terenie szkoły.

W placówkach oświatowych podejmowane są różnorodne działania wychowawcze i profilaktyczne. Wśród nich realizowane i prowadzone są programy profilaktyczne i zajęcia warsztatowe, prowadzona jest pedagogizacja rodziców oraz pogadanki z pielęgniarką, pedagogiem, psychologiem, przedstawicielami Policji, pracownikami Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej i kuratorami sądowymi, Strażą Pożarną, Zespołem Parków Krajobrazowych w Kalinie, Domem Kultury oraz Caritas Gliwice.

Pomoc oferowana przez szkołę uczniom z rodzin ubogich

Szkoły zapewniają uczniom z rodzin ubogich wszechstronne wsparcie, m.in. dożywianie dzieci i młodzieży, organizowanie zbiórek odzieży używanej oraz dofinansowanie wyjazdów edukacyjno-kulturalnych.

Pomoc oferowana przez szkołę uczniom z rodzin niewydolnych wychowawczo, dotkniętych problemami uzależnień, przemocy w rodzinie

W ramach działań szkoły na rzecz uczniów z rodzin niewydolnych wychowawczo, dotkniętych problemami uzależnień i przemocy ankietowany wymienił m.in. diagnozowanie problemów i obejmowanie pomocą psychologiczno-pedagogiczną (terapia, porady i konsultacje ze specjalistami), kierowanie do odpowiednich instytucji pomocowych

i specjalistycznych funkcjonujących w obszarze pomocy oraz przeciwdziałania przemocy, dodatkowe zajęcia edukacyjno-kulturalne, a także dożywianie, pomoc rzeczową i dofinansowanie wyjazdów.

Współpraca szkoły z rodzicami uczniów

Współpraca z rodzicami uczniów została uznana przez uczestników badania za zadowalającą. W jej ramach odbywają się zebrania ogólne i wywiady klasowe z wychowawcami oraz spotkania i pogadanki ze specjalistami. Prowadzone są także warsztaty edukacyjne dla rodziców oraz realizowane są programy profilaktyczno-edukacyjne.

2.5. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT (jej nazwa to akronim angielskich słów: Strengths – mocne strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunities – szanse i Threats – zagrożenia) pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje, oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej. Przedstawiona poniżej analiza została przeprowadzona z udziałem przedstawicieli samorządu gminy, a jej przedmiotem stały się następujące obszary: **rodzina, dziecko i młodzież, przemoc w rodzinie, zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne, kapitał społeczny i ludzki.**

OBSZAR PROBLEMOWY 1.

RODZINA, DZIECKO I MŁODZIEŻ, PRZEMOC W RODZINIE	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • analizowanie problemów rodzin, dzieci i młodzieży w gminie • zapewnianie przez gminę rodzinom dysfunkcyjnym wsparcia asystentów rodziny • dostęp do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tej formy wsparcia • dysponowanie przez szkolnictwo w gminie bazą dydaktyczną, zapewniającą właściwy rozwój uczniów • prowadzenie na terenie gminy akcji i kampanii społecznych uwrażliwiających społeczność lokalną na problemy przemocy w rodzinie • uruchomienie Punktu Pomocy Rodzinie przy GOPS w Koszęcinie, zwiększenie dostępności porad 	<ul style="list-style-type: none"> • brak na terenie gminy placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży (np. świetlic środowiskowych) • brak analizowania potrzeb osób samotnie wychowujących dzieci • brak monitorowania zapotrzebowania na opiekę nad dziećmi do lat 3 • brak monitorowanie zapotrzebowania na opiekę przedszkolną • niewystarczająco przygotowana kadra do pracy z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie • brak w gminie kadry przygotowanej do pracy z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie • brak żłobków
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • zmniejszające się społeczne przyzwolenie na 	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększająca się skala problemów rzutujących

<p>zjawisko przemocy w rodzinie</p> <ul style="list-style-type: none"> niewzrastająca liczba rodzin dysfunkcyjnych 	<p>na prawidłowe funkcjonowanie rodzin w gminie</p> <ul style="list-style-type: none"> zwiększająca się liczba rodzin wymagających wsparcia w postaci poradnictwa specjalistycznego rosnąca liczba osób samotnie wychowujących dzieci wzrost zapotrzebowania na tworzenie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży niezaspokajająca potrzeb mieszkańców oferta w zakresie opieki żłobkowej i przedszkolnej sytuacja finansowa gminy niewystarczająca na zaspokojenie potrzeb w zakresie edukacji niewystarczająca liczebność i fachowość kadry pracującej z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie zwiększająca się liczba przypadków przemocy w rodzinie
---	---

OBSZAR PROBLEMOWY 2.

ZDROWIE, UZALEŻNIENIA, BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> zabezpieczenie przez gminę dostępu do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej inicjowanie przedsięwzięć propagujących zdrowy styl życia podjęcie przez samorząd gminy inicjatyw na rzecz poprawy stanu środowiska naturalnego zapewnienie rodzinom z gminy dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej prowadzenie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych w zakresie uzależnień wśród dzieci i młodzieży prowadzenie działań na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa w gminie oraz realizowanie inwestycji mających na celu podniesienie poziomu bezpieczeństwa na drodze 	<ul style="list-style-type: none"> brak kadry przygotowanej do pracy z osobami uzależnionymi
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> wystarczające zabezpieczenie finansowe i lokalowe prawidłowego dostępu mieszkańców do świadczeń z zakresu 	<ul style="list-style-type: none"> wzrost liczby nieletnich sięgających po alkohol lub narkotyki

<p>podstawowej opieki zdrowotnej</p> <ul style="list-style-type: none"> • niewzrastające zapotrzebowanie na zwiększenie liczby osób pracujących z osobami uzależnionymi • wzrost świadomości społecznej i zainteresowanie zdrowym trybem życia wśród mieszkańców gminy • wzrastający poziom bezpieczeństwa mieszkańców gminy oraz poziom bezpieczeństwa na drodze 	
--	--

OBSZAR PROBLEMOWY 3.

KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • odczuwalny wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców • zachęcanie mieszkańców do podejmowania inicjatyw lokalnych • popularyzowanie na terenie gminy informacji o działalności lokalnych organizacji pozarządowych • prowadzenie działań mających na celu podnoszenie atrakcyjności oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej adresowanej do mieszkańców • prowadzenie działań zmierzających do integracji społeczności lokalnej • podejmowanie działań w celu pozyskiwania dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej • podnoszenie kwalifikacji zawodowych przez pracowników pomocy społecznej • prowadzenie działań w zakresie propagowania i inicjowania wolontariatu • dostosowanie do aktualnych potrzeb liczebności kadry i istniejącej w gminie sieci placówek pomocy społecznej 	
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • wzrastająca liczba osób korzystających z oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej adresowanej do mieszkańców • zmniejszająca się liczba osób marginalizowanych lub zagrożonych wykluczeniem i marginalizacją • dysponowanie środkami zewnętrznymi umożliwiającymi skuteczniejszą realizację zadań z zakresu pomocy społecznej • dysponowanie środkami umożliwiającymi dostosowanie liczebności i poziomu kwalifikacji kadr pomocowych do aktualnych 	<ul style="list-style-type: none"> • brak zainteresowania mieszkańców działalnością w organizacjach pozarządowych • brak inicjatyw lokalnych podejmowanych na terenie gminy • wzrastające zapotrzebowanie na wsparcie z systemu pomocy społecznej • brak zainteresowania mieszkańców gminy działalnością wolontarystyczną

Analiza uwarunkowań dla obszaru **rodzina, dziecko i młodzież, przemoc w rodzinie** wskazuje na równowagę mocnych i słabych stron. Mocnymi stronami są głównie: dostęp do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tej formy wsparcia, zapewnianie przez gminę rodzinom dysfunkcyjnym wsparcia asystentów rodziny, prowadzenie na terenie gminy akcji i kampanii społecznych uwrażliwiających społeczność lokalną na problemy przemocy w rodzinie (ulotki, broszury).

Dostrzegane mocne strony w powiązaniu z akcentowanymi szansami nie mogą jednak przesłonić ciężaru gatunkowego zagrożeń, z jakimi należy się zmierzyć, realizując działania strategiczne. Zwiększająca się skala problemów rzutujących na prawidłowe funkcjonowanie rodzin w gminie, zwiększająca się liczba przypadków przemocy w rodzinie, zwiększająca się liczba rodzin wymagających wsparcia w postaci poradnictwa specjalistycznego, – to kwestie, które należy uwzględnić w pierwszej kolejności w programowaniu działań w tym obszarze.

Analiza uwarunkowań dla obszaru **zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne** wskazuje na kilka zagrożeń, jak np. wzrost liczby nieletnich sięgających po alkohol lub narkotyki czy brak kadry przygotowanej do pracy z osobami uzależnionymi. Mimo przewagi mocnych stron oraz dostrzeganych szans (wzrost świadomości społecznej i zainteresowanie zdrowym trybem życia wśród mieszkańców gminy, wzrastający poziom bezpieczeństwa mieszkańców gminy oraz poziom bezpieczeństwa na drodze, zapewnienie rodzinom z gminy dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej), wskazane zagrożenia mogą w istotny sposób rzutować na osiągnięcie zakładanych zmian w procesie wdrażania założeń programowych.

Analiza uwarunkowań dla obszaru **kapitał społeczny i ludzki** każe zwrócić uwagę m.in. na takie kwestie, jak dostrzegane po stronie słabych stron i zagrożeń wzrastające zapotrzebowanie na wsparcie z systemu pomocy społecznej, brak inicjatyw lokalnych podejmowanych na terenie gminy czy brak zainteresowania mieszkańców działalnością w organizacjach pozarządowych.

Z kolei po stronie szans odnajdziemy zmniejszającą się liczbę osób marginalizowanych lub zagrożonych wykluczeniem i marginalizacją, dysponowanie środkami zewnętrznymi umożliwiającymi skuteczniejszą realizację zadań z zakresu pomocy społecznej oraz dysponowanie środkami umożliwiającymi dostosowanie liczebności i poziomu kwalifikacji kadr pomocowych do aktualnych potrzeb. Należy także zwrócić uwagę na mocne strony, dostrzegane w tym obszarze, jak prowadzenie działań zmierzających do integracji społeczności lokalnej, prowadzenie działań zmierzających do zaspokajania potrzeb

mieszkańców w zakresie kultury, sportu i rekreacji, zachęcanie mieszkańców do podejmowania inicjatyw lokalnych, co z pewnością może mieć zasadniczy wpływ na postęp we wdrażaniu założeń programowych w tym obszarze.

2.6. OCENA WDROŻENIA POPRZEDNIO REALIZOWANEGO PROGRAMU

Przystępując do opracowania Programu Wspierania Rodziny w Gminie Koszęcin na lata 2019-2021, dokonano oceny stopnia wdrożenia poprzednio obowiązującego Programu. W tym celu powołano Zespół Oceniający złożony z przedstawicieli instytucji biorących udział w realizacji założeń programu. Uwzględniając całokształt działań podjętych w ramach realizacji Programu, Zespół Oceniający, wykorzystując pięciopunktową skalę ocen skonstruowaną tak, że poszczególnym jej stopniom przypisano określenia wyrażające osiągnięte efekty realizacji programu, przyjął ocenę ogólną na poziomie 3, co wskazuje na częściowe wdrożenie założeń programowych.

Zespół wskazał trudności, jakie napotkano w realizacji założeń programowych oraz osiągnięcia, jakie odnotowano, a dodatkowo określił przedsięwzięcia, które należałoby kontynuować lub podjąć w nowym okresie programowania.

1. Trudności napotkane przy wdrażaniu programu:

- pozyskiwanie do realizacji programu profesjonalnych kadr z odpowiednim doświadczeniem

2. Osiągnięcia w realizacji działań wyznaczonych w ramach programu:

- sprawna realizacja zadań oraz rozwój instytucji asystenta rodziny

3. Przedsięwzięcia, których nie udało się zrealizować podczas wdrażania programu:

- utworzenie grupy wsparcia w zakresie nabywania umiejętności społecznych dla rodzin dysfunkcyjnych

4. Przedsięwzięcia, które należałoby kontynuować lub podjąć w nowym okresie programowania:

- poradnictwo dla rodzin oraz praca asystenta z rodzinami biologicznymi dzieci, które znalazły się w instytucjach pieczy zastępczej

5. Najważniejsze programy i projekty wynikające z zapisów programu, które zostały zrealizowane:

- zapewnienie infrastruktury i dostępności usług w zakresie opieki i poradnictwa specjalistycznego dla rodzin w kryzysie.

Uzasadnienie przyjętej oceny

Program został zrealizowany m.in. dzięki wprowadzeniu poradnictwa dla rodzin i pracy asystenta rodziny, jednak nie udało się stworzyć systemu grup wsparcia.

3. PROJEKTOWANE DZIAŁANIA PROGRAMOWE

Wyniki diagnozy problemów rodzin i dzieci na terenie gminy, opartej na analizie źródeł zastanych, wyników badań ankietowych, analizie SWOT, jak również wnioski płynące z oceny realizacji założeń poprzednio realizowanego programu pozwoliły na opracowanie założeń Programu Wspierania Rodziny w Gminie Koszęcin na lata 2019-2021. Zostały one przedstawione w formie celu głównego, celów operacyjnych i kierunków działań, których realizacja powinna przyczynić się do zminimalizowania problemów dotyczących rodzin i dzieci w gminie występujących obecnie, jak i mogących wystąpić w najbliższych latach.

3.1. CEL GŁÓWNY PROGRAMU

Cel główny, wyznaczony w Programie Wspierania Rodziny w Gminie Koszęcin na lata 2019-2021 jest następujący:

Poprawa kondycji i jakości życia rodzin zamieszkujących w gminie.

3.2. CELE OPERACYJNE, DZIAŁANIA

CEL OPERACYJNY 1.: PODNIESIENIE JAKOŚCI FUNKCJONOWANIA RODZIN.				
Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Monitorowanie warunków życia oraz dysfunkcji i potrzeb rodzin zamieszkujących w gminie.	2019-2021	UG RG GOPS GKRPA PPR ZI placówki oświatowe Policja placówki ochrony zdrowia	<ul style="list-style-type: none"> - liczba rodzin korzystających z pomocy z uwzględnieniem przyczyn - liczba rodzin objętych pracą socjalną - liczba rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym, terapią i mediacją 	<ul style="list-style-type: none"> - zmniejszenie liczby rodzin wymagających wsparcia poprzez odpowiednio wczesne zapobieganie pojawiającym się problemom - poprawa sytuacji rodzin
Aktywizacja zawodowa członków rodzin dotkniętych bezrobociem.	2019-2021	GOPS UG PUP NGOs lokalne media	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób bezrobotnych w gminie, - liczba ofert pracy, - liczba mieszkańców gminy objętych przez Powiatowy Urząd Pracy różnymi formami wsparcia 	<ul style="list-style-type: none"> - aktywizowanie członków rodzin dotkniętych bezrobociem do zmiany swojej sytuacji życiowej - zmniejszenie poziomu bezrobocia w gminie - poprawa funkcjonowania rodzin w sferze socjalno-bytowej
Udzielanie wsparcia finansowego rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej oraz w postaci świadczeń	2019-2021	GOPS UG	<ul style="list-style-type: none"> - liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej, - liczba rodzin korzystających ze 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa bezpieczeństwa socjalnego rodzin

rodzinnych, alimentacyjnych i wychowawczych.			świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych i wychowawczych,	
Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci z rodzin ubogich oraz zapewnienie im dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego.	2019-2021	GOPS UG placówki oświatowe jednostki rekreacyjno-sportowe placówki kultury NGOs	- liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem, - liczba i rodzaj podjętych działań	- wyrównywanie szans edukacyjnych - przeciwdziałanie marginalizacji dzieci z rodzin ubogich
Promowanie wzoru rodziny prawidłowo wypełniającej swoje funkcje, edukowanie rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich.	2019-2021	GOPS UG placówki oświatowe placówki kultury NGOs PPPP Kościoł	- liczba zorganizowanych przedsięwzięć promujących prawidłowo funkcjonującą rodzinę - liczba uczestników podjętych akcji o charakterze edukacyjno-wychowawczym	- zwiększenie kompetencji rodzinnych - zmiana pokutujących stereotypów na temat ról, jakie mają do spełnienia członkowie rodziny, - poprawa i umocnienie wizerunku rodziny
Zwiększenie dostępności do poradnictwa specjalistycznego (w tym psychologicznego i prawnego), terapii rodzinnej i mediacji dla członków rodzin wymagających wsparcia.	2019-2021	GOPS UG PPR PCPR	- liczba osób i rodzin objętych wsparciem, - liczba udzielonych porad z uwzględnieniem ich charakteru	- poszerzenie możliwości i poprawa skuteczności wsparcia oferowanego rodzinom - poprawa funkcjonowania rodzin wymagających wsparcia
Ustanawianie w przypadku wystąpienia takiej potrzeby rodzin wspierających dla	2019-2021	GOPS PCPR	- liczba rodzin wspierających oraz liczba rodzin przez nie	- poprawa funkcjonowania rodzin przeżywających

rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizowanie dla nich szkoleń.			wspieranych	trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych
Realizowanie programów profilaktycznych służących przeciwdziałaniu i zapobieganiu problemom rodzin.	2019-2021	GOPS GKRPA PPR placówki oświatowe	- liczba i rodzaj programów profilaktycznych służących przeciwdziałaniu i zapobieganiu problemom rodzin - liczba uczestników	- zmiana świadomości społecznej - poprawa funkcjonowania rodzin
Wzmacnianie więzi rodzinnych i pokoleniowych, m.in. poprzez organizowanie pikników rodzinnych i imprez integracyjnych.	2019-2021	UG RG GOPS placówki oświatowe jednostki rekreacyjno-sportowe placówki kultury NGOs media lokalne Kościoł	- liczba imprez - liczba uczestników	- wzmocnienie więzi rodzinnych - budowa dialogu międzypokoleniowego - integrowanie społeczności lokalnej
Promowanie potrzeby udzielania wsparcia społecznego rodzinom problemowym i zagrożonym wykluczeniem społecznym.	2019-2021	UG RG GKRPA GOPS placówki oświatowe NGOs media lokalne Kościoł	- liczba i rodzaj podjętych akcji	- wzmocnienie więzi społecznych - wzmocnienie poczucia przynależności do społeczności lokalnej rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym

CEL OPERACYJNY 2.: WSPIERANIE ROZWOJU DZIECI I MŁODZIEŻY

Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Podnoszenie poziomu i jakości kształcenia w placówkach oświatowych.	2019-2021	UG placówki oświatowe PPPP	<ul style="list-style-type: none"> - liczba szkoleń i kursów dla nauczycieli - liczba uczestników - liczba i rodzaj pozyskanego wyposażenia dla szkół 	<ul style="list-style-type: none"> - podwyższenie kwalifikacji kadr pedagogicznych - osiąganie lepszych efektów kształcenia - podniesienie poziomu wiedzy uczniów szkół na terenie gminy
Monitorowanie zapotrzebowania na opiekę przedszkolną w gminie oraz opiekę dla dzieci do lat 3.	2019-2021	UG RG GOPS	<ul style="list-style-type: none"> - liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym, - liczba dzieci objętych opieką w żłobku lub klubie rodzinnym 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa funkcjonowania rodzin z małymi dziećmi
Wspieranie osób samotnie wychowujących dzieci.	2019-2021	UG RG GOPS placówki oświatowe placówki przedszkolne placówki kultury jednostki sportowo-rekreacyjne NGOs	<ul style="list-style-type: none"> - liczba rodzin niepełnych na terenie gminy objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej, - rodzaj podejmowanych działań mających na celu wsparcie osób samotnie wychowujących dzieci 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa bezpieczeństwa socjalnego osób samotnie wychowujących dzieci - podniesienie jakości życia i komfortu osób samotnie wychowujących dzieci - zapewnienie dzieciom wychowującym się w rodzinach niepełnych równych szans życiowych - przeciwdziałanie

				marginalizacji osób samotnie wychowujących
Wspieranie rodzin wielodzietnych.	2019-2021	UG RG GOPS placówki oświatowe placówki przedszkolne placówki kultury jednostki sportowo-rekreacyjne NGOs	<ul style="list-style-type: none"> - liczba wydanych Kart Dużej Rodziny - liczba rodzin korzystających ze wsparcia w postaci Karty Dużej Rodziny - liczba dzieci w rodzinach korzystających z Karty Dużej Rodziny 	<ul style="list-style-type: none"> - podniesienie jakości życia i komfortu rodzin wielodzietnych - zapewnienie dzieciom wychowującym się w rodzinach wielodzietnych równych szans życiowych - przeciwdziałanie marginalizacji rodzin wielodzietnych
Wzbogacanie oferty edukacyjno-wychowawczej.	2019-2021	UG placówki oświatowe placówki kultury	<ul style="list-style-type: none"> - liczba i rodzaj zorganizowanych zajęć - liczba uczestników 	<ul style="list-style-type: none"> - wyrównywanie szans edukacyjnych - podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży
Prowadzenie nauczania indywidualnego dla uczniów niepełnosprawnych.	2019-2021	UG placówki oświatowe	<ul style="list-style-type: none"> - liczba uczniów objętych nauczaniem - liczba godzin 	<ul style="list-style-type: none"> - wyrównywanie szans edukacyjnych - podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży
Realizowanie programów profilaktycznych, wspierających wychowanie dzieci i młodzieży.	2019-2021	placówki oświatowe GKRPA GOPS PPPP	<ul style="list-style-type: none"> - liczba i rodzaj programów profilaktycznych - liczba uczestników 	<ul style="list-style-type: none"> - kształtowanie prawidłowych postaw życiowych - eliminowanie niekorzystnych zjawisk mających wpływ na rozwój dzieci

				i młodzieży
Wzbogacanie oferty organizowanych w placówkach oświatowych zajęć pozalekcyjnych.	2019-2021	UG placówki oświatowe	- liczba i rodzaj zajęć - liczba uczestników	- podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży - poprawa atrakcyjności oferty edukacyjnej
Wspieranie uczniów uzdolnionych i utalentowanych.	2019-2021	UG RG placówki oświatowe NGOs GOPS	- liczba uczniów - rodzaj wsparcia (nagrody, wyróżnienia)	- motywowanie do zdobywania wiedzy - wzmacnianie wizerunku lokalnej oświaty i samorządu lokalnego
Realizowanie działań artystyczno-kulturalnych oraz sportowych adresowanych do dzieci i młodzieży.	2019-2021	UG RG placówki oświatowe placówki kulturalne jednostki sportowo-rekreacyjne jednostki organizacyjne gminy NGOs	- liczba i rodzaj podjętych działań - liczba uczestników	- poprawa atrakcyjności oferty kulturalnej i rekreacyjno-sportowej - poszerzanie możliwości spędzania czasu wolnego dzieci i młodzieży - integrowanie społeczności lokalnej - stwarzanie warunków do rozwoju zainteresowań
Realizowanie projektów na rzecz dzieci i młodzieży współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.	2019-2021	placówki oświatowe placówki kultury jednostki sportowo-rekreacyjne GOPS NGOs	- liczba i rodzaj zrealizowanych projektów - liczba uczestników	- poprawa funkcjonowania dzieci i młodzieży w środowisku zamieszkania
Popularyzowanie idei	2019-2021	placówki oświatowe	- liczba i rodzaj	- wzmacnianie

wolontariatu wśród dzieci i młodzieży, szerzenie wśród nich postaw filantropijnych.		placówki kultury GOPS NGOs	zrealizowanych działań - liczba wolontariuszy	kompetencji społecznych - wzmacnianie solidarności społecznej - kształtowanie właściwych postaw dzieci i młodzieży - poprawa funkcjonowania osób i grup, na rzecz których podejmowany jest wolontariat
---	--	----------------------------------	--	---

CEL OPERACYJNY 3.: ZAPEWNIENIE RODZINOM I DZIECIOM BEZPIECZEŃSTWA ZDROWOTNEGO I PUBLICZNEGO.

Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Promowanie wśród rodzin, dzieci i młodzieży zdrowego stylu życia.	2019-2021	placówki oświatowe i wychowania przedszkolnego jednostki sportowo-rekreacyjne placówki kultury GOPS placówki ochrony zdrowia NGOs PPPP PSSE	- liczba i rodzaj podjętych działań - liczba uczestników	- podwyższenie poziomu świadomości o wpływie stylu życia na stan zdrowia - poprawa kondycji zdrowotnej dzieci i młodzieży
Przeprowadzanie badań stanu zdrowia dzieci i młodzieży.	2019-2021	UG placówki oświatowe i wychowania przedszkolnego placówki ochrony zdrowia	- liczba zorganizowanych badań - liczba dzieci i młodzieży objętych	- zwiększenie wiedzy na temat kondycji zdrowotnej dzieci i młodzieży - możliwość szybszego

			badaniami stanu zdrowia	reagowania na zagrożenie mające wpływ na stan zdrowia
Podejmowanie działań w celu poprawy dostępu dzieci i młodzieży do opieki pielęgniarstwa i stomatologicznej w przedszkolach i szkołach.	2019-2021	UG placówki oświatowe i wychowania przedszkolnego placówki ochrony zdrowia	- liczba i rodzaj podejmowanych działań - liczba dzieci objętych opieką	- poprawa kondycji zdrowotnej dzieci i młodzieży
Organizowanie bezpłatnych badań specjalistycznych dla mieszkańców gminy.	2019-2021	UG placówki ochrony zdrowia	- liczba i rodzaj zorganizowanych badań - liczba uczestników	- możliwość szybszego reagowania na zagrożenia mające wpływ na stan zdrowia - poprawa kondycji zdrowotnej mieszkańców
Podejmowanie na terenie gminy działań mających na celu przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie i zapobieganie jej skutkom oraz działań interwencyjnych.	2019-2021	ZI GKRPA GOPS PPR placówki oświatowe i wychowania przedszkolnego Policja PCPR	- liczba procedur Niebieska Karta - liczba osób i rodzin korzystających z pomocy z powodu przemocy w rodzinie	- zapewnienie bezpieczeństwa osobom i rodzinom dotkniętym przemocą - poprawa komfortu funkcjonowania rodzin
Realizowanie w placówkach oświatowych programów profilaktyczno-edukacyjnych w zakresie	2019-2021	placówki oświatowe GKRPA ZI GOPS Policja	- liczba zajęć - liczba uczniów	- podwyższenie świadomości dzieci i młodzieży na temat wpływu uzależnień na zdrowie i życie

problematyki uzależnień, przemocy w rodzinie oraz przestępczości.		PPPP		<p>człowieka</p> <ul style="list-style-type: none"> - poszerzenie wiedzy o negatywnym wpływie przestępczości na życie społeczne - budzenie wrażliwości na kwestie agresji i przemocy - uczenie umiejętności zachowań w sytuacjach kryzysowych - budowa pozytywnych wzorców zachowań w grupie rówieśniczej i w otoczeniu rodzinnym
Podjęmowanie na terenie gminy przedsięwzięć o charakterze edukacyjno-informacyjnym na temat uzależnień, przemocy w rodzinie oraz przestępczości i jej skutkom.	2019-2021	GKRPA GOPS ZI UG PPR placówki oświatowe placówki kultury jednostki sportowo-rekreacyjne placówki ochrony zdrowia Policja NGOs	<ul style="list-style-type: none"> - liczba i rodzaj działań - liczba i kategoria adresatów i uczestników objętych działaniami 	<ul style="list-style-type: none"> - ograniczanie i eliminowanie niekorzystnych zjawisk z życia społeczności lokalnej - kształtowanie prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży - pożądane zmiany wrażliwości społecznej i postaw życiowych - poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin
Podjęmowanie działań edukacyjno-	2019-2021	placówki oświatowe Policja	<ul style="list-style-type: none"> - liczba i rodzaj podjętych działań 	<ul style="list-style-type: none"> - podniesienie poziomu bezpieczeństwa dzieci

informacyjnych wśród rodziców w celu zapewnienia bezpieczeństwa dzieciom i młodzieży oraz przeciwdziałania patologiom.			- liczba uczestników	i młodzieży - wzrost świadomości rodziców na temat zagrożeń
Współpraca z Policją w zakresie monitorowania i patrolowania obszarów gminy, w których mogą się kumulować zagrożenia mające wpływ na bezpieczeństwo mieszkańców, w tym dzieci i młodzieży.	2019-2021	UG RG Policja	- liczba podjętych działań - liczba podjętych interwencji	- poprawa bezpieczeństwa mieszkańców, rodzin i dzieci - eliminowanie potencjalnych zagrożeń mających wpływ na jakość życia mieszkańców gminy - wzrost poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców
Zapewnienie rodzinom, dzieciom i młodzieży bezpieczeństwa na drodze poprzez realizację odpowiednich inwestycji w infrastrukturze dróg.	2019-2021	UG RG Policja	- liczba zrealizowanych inwestycji drogowych	- poprawa bezpieczeństwa rodzin i dzieci - podniesienie komfortu życia mieszkańców

CEL OPERACYJNY 4.: INTEGROWANIE I DOSKONALENIE LOKALNEGO SYSTEMU WSPARCIA RODZIN.

Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Doskonalenie metod pracy	2019-2021	GOPS	- liczba i rodzaj	- podwyższenie poziomu

socjalnej oraz jej rozszerzanie poprzez udział w szkoleniach w oparciu o pracę z rodziną i na jej rzecz.		PCPR ROPS	<ul style="list-style-type: none"> - liczba uczestników - liczba rodzin objętych wsparciem 	<p>wiedzy i kompetencji pracowników instytucjonalnej pomocy społecznej</p> <ul style="list-style-type: none"> - podwyższenie skuteczności świadczonej pomocy - osiągnięcie zamierzonych zmian w funkcjonowaniu rodziny
Doskonalenie wiedzy i umiejętności kadr pracujących z rodziną w tym przede wszystkim asystenta rodziny.	2019-2021	GOPS PCPR ROPS	<ul style="list-style-type: none"> - liczba i rodzaj odbytych szkoleń - liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny - liczba dzieci w rodzinach 	<ul style="list-style-type: none"> - podwyższenie poziomu wiedzy - poprawa funkcjonowania rodzin i dzieci objętych wsparciem
Integrowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w gminie poprzez współpracę jednostek organizacyjnych gminy, GKRPA, placówek ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych i Kościoła.	2019-2021	UG RG GOPS GKRPA ZI PPR placówki oświatowe i wychowania przedszkolnego placówki kultury jednostki rekreacyjno-sportowe placówki ochrony zdrowia NGOs	<ul style="list-style-type: none"> - liczba i rodzaj podjętych działań - liczba spotkań przedstawicieli poszczególnych podmiotów 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa efektywności wsparcia rodzin i dzieci w gminie - zapobieganie marginalizowaniu i wykluczeniu społecznemu rodzin - pobudzanie aktywności społecznej - skuteczniejsze motywowanie do zmiany w rodzinach przeżywających trudności

		Kościół		<ul style="list-style-type: none"> - wzrost poczucia bezpieczeństwa w rodzinach dotkniętych problemami - poprawa kondycji i jakości funkcjonowania rodzin - wzmacnianie potencjału rodzin
Rozwijanie i doskonalenie form współpracy z Prokuraturą Rejonową, Sądem Rejonowym, Policją, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną.	2019-2021	UG RG GOPS ZI GKRPA placówki oświatowe i wychowania przedszkolnego Prokuratura Sąd Rejonowy Policja PCPR PPPP	<ul style="list-style-type: none"> - rodzaj i liczba podjętych działań 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawy efektywności wsparcia rodzin i dzieci z terenu gminy - szybsze reagowania na zagrożenia wpływające na prawidłowe funkcjonowanie rodzin i dzieci z terenu gminy
Kontynuowanie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	2019-2021	UG podmioty, których przedstawiciele wchodzi w skład ZI	<ul style="list-style-type: none"> - liczba spotkań ZI - liczba grup roboczych - liczba procedur Niebieska Karta 	<ul style="list-style-type: none"> - przeciwdziałanie i zapobieganie zjawisku przemocy w rodzinie - poprawa funkcjonowania rodzin dotkniętych i zagrożonych przemocą

Legenda

UG – Urząd Gminy

RG – Rada Gminy

GOPS – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

ZI – Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie

PPR – Punkt Pomocy Rodzinie przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej

PUP – Powiatowy Urząd Pracy

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

PPPP – Publiczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ROPS – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej

PSSE – Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna

NGOs – organizacje pozarządowe

4. REALIZACJA PROGRAMU

4.1. KOORDYNATOR, PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE I PARTNERZY

Koordinatorem programu będzie Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Podmiotami odpowiedzialnymi za realizację działań są: Urząd Gminy, Rada Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, Punkt Pomocy Rodzinie przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej, placówki wychowania przedszkolnego, placówki oświatowe, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne.

Partnerami w realizacji działań są: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Publiczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Powiatowy Urząd Pracy, Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna, ośrodki leczenia uzależnień, specjaliści, placówki ochrony zdrowia, ośrodki wsparcia, grupy samopomocowe, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, świetlice, Kościół i społeczność lokalna.

4.2. FINANSOWANIE

Źródłami finansowania działań wyznaczonych w Programie będą: budżet samorządowy (gminny, powiatowy, wojewódzki) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, środki organizacji pozarządowych, środki pozyskane od sponsorów indywidualnych.

4.3. MONITORING, EWALUACJA, SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Monitoring programu będzie prowadzony z wykorzystaniem informacji oraz danych ze sprawozdań dostępnych na poziomie gminy, uzyskiwanych od podmiotów i partnerów uczestniczących w realizacji zadań. Celem monitoringu będzie obserwacja zmian ilościowych i jakościowych, jakie pojawiają się podczas realizacji działań. W przypadku stwierdzenia rozbieżności między założeniami a rezultatami, założenia będą weryfikowane i dostosowywane do potrzeb docelowej.

Ewaluacja programu będzie dotyczyła zarówno liczby prowadzonych działań, jak i ich jakości. Zebrane w ten sposób informacje zostaną wykorzystane do opracowania raportu podsumowującego cały okres realizacji programu, zawierającego wnioski i rekomendacje na przyszłość.

Sprawozdanie roczne z realizacji Programu przedstawi Wójtowi Gminy Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej do końca marca danego roku kalendarzowego, zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

SPIS TABEL I WYKRESÓW

Tabela 1. Profil respondentów ankiety „Problemy rodzin i dzieci w opinii mieszkańców”	7
Tabela 2. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2016-2018	9
Tabela 3. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2016-2018	9
Tabela 4. Ruch migracyjny ludności gminy w latach 2016-2018	9
Tabela 5. Zasoby mieszkaniowe będące w posiadaniu gminy w latach 2016-2018	10
Tabela 6. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2016-2018	10
Tabela 7. Dodatki energetyczne przyznane w gminie w latach 2016-2018	11
Tabela 8. Bezrobotni w gminie i ich udział w liczbie ludności gminy w wieku produkcyjnym w latach 2016-2018	11
Tabela 9. Stopa bezrobocia w powiecie, województwie i w kraju w latach 2016-2018	11
Tabela 10. Bezrobotni w powiecie na koniec 2018 r. według wykształcenia, czasu pozostawania bez pracy i wieku	12
Tabela 11. Dane dotyczące procedury „Niebieskie Karty” na terenie gminy w latach 2016-2018	13
Tabela 12. Środki finansowe wydatkowane przez gminę na pomoc mieszkańcom gminy w latach 2016-2018	14
Tabela 13. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2016-2018	14
Tabela 14. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2016-2018	15
Tabela 15. Rodzaje wsparcia udzielanego przez GOPS w Koszęcinie w latach 2016-2018	16
Tabela 16. Asystenci rodziny w gminie w latach 2016-2018	17
Tabela 17. Wartość świadczeń rodzinnych przyznanych w gminie w latach 2016-2018	18
Tabela 18. Rodzaj świadczeń rodzinnych przyznanych w gminie w latach 2016-2018	18
Tabela 19. Świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2016-2018	19
Tabela 20. Świadczenie wychowawcze – Program Rodzina 500+ przyznane w gminie w 2018 r.	19
Tabela 21. Karta Dużej Rodziny w gminie Koszęcin w latach 2016-2018	20
Tabela 22. Działalność GKRPA w latach 2016-2018 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie	21
Tabela 23. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2016-2018	21
Tabela 24. Podmioty wspierające rodziny i dzieci z gminy działające na jej terenie	22
Tabela 25. Parafie Kościoła rzymskokatolickiego w gminie w 2018 roku	23
Tabela 26. Działalność PCPR-u w odniesieniu do ludności gminy w zakresie pieczy zastępczej w latach 2016-2018	24
Tabela 27. Orzeczenia o niepełnosprawności wydane mieszkańcom gminy w latach 2016-2018	24
Tabela 28. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2016-2018	25
Tabela 29. Podmioty wspierające rodziny i dzieci z gminy Koszęcin usytuowane poza gminą	25
Tabela 30. Występowanie dysfunkcji i patologii w rodzinach uczniów	31
Wykres 1. Jakie problemy, niekorzystne zjawiska najbardziej uwidaczniają się w gminie i rzutują na prawidłowe funkcjonowanie rodzin?	26
Wykres 2. W jakich obszarach należałoby podjąć lub zintensyfikować działania, by poprawić jakość życia i kondycję rodzin zamieszkujących teren gminy?	26
Wykres 3. Jak Pani / Pan ocenia ofertę w zakresie edukacji w gminie, biorąc pod uwagę jej poziom, jakość, zaspokojenie oczekiwań i potrzeb?	27
Wykres 4. Jak Pani / Pan ocenia funkcjonalność i jakość oferty w zakresie ochrony zdrowia w gminie?	28
Wykres 5. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?	29
Wykres 6. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania ubóstwu?	29